

TRŽIŠKI TEKSTILEC

glasilo organizacije združenega dela bombažne predilnice in tkalnice - tržič

leto XVII

februar 1976

št. 2

Letna konferenca OOS BPT

V petek, 23. januarja 1976, je bila v sejni dvorani upravnega poslojpa letna konferenca OOS BPT. Po izvolitvi organov konference je predsednik tov. Danilo Roblek podal poročilo o delu OOS v preteklem letu, v katerem je med drugim dejal:

»Dosedanji socialistični in samoupravni razvoj naše družbene stvarnosti je potrdil, da je Zveza sindikatov kot najširša in prostovoljna družbenopolitična organizacija delavskega razreda prerasla v enotno družbeno obliko organiziranega izražanja in usklajevanja posamičnih in skupnih interesov delavcev s splošnimi razrednimi interesi.

Po opredeljevanju splošnega družbenega položaja sindikata nova ustava izhaja iz delavca in njegove pravice, da se prostovoljno organiziran v sindikatih bori za:

- uresničevanje z ustavo opredeljenega položaja in vloge delavskega razreda;
- uveljavljanje socialističnih samoupravnih odnosov;
- odločilno vlogo delavcev pri upravljanju z družbeno reprodukcijo;
- uresničevanje interesov samoupravnih in drugih pravic delavcev na vseh področjih življenja in dela;
- zagotavljanje enakopravnosti delavcev pri združevanju dela in sredstev, pridobivanju in delitve dohodka;

— določevanje skupnih meril za delitev po rezultatih dela;

— samoupravno povezovanje in integriranje različnih področij družbenega življenja;

— razvoj proizvodnih sil družbe ter za dvig produktivnosti dela;

— pospeševanje izobraževanja delavcev ter usposabljanje delavcev za upravljanje samoupravnih in drugih družbenih funkcij;

— demokratično predlaganje in določanje kandidatov za delegate v organih upravljanja;

— uveljavljanje interesov delavskega razreda v kadrovske politiki,

— varstvo pravic delavcev;

— zagotavljanje socialne varnosti in za razvoj življenjskega standarda delavcev.

Sindikalna organizacija razen tega aktivno sodeluje pri reševanju sporov in konfliktov v združenem delu pa tudi pri izbiri individualnega poslovnodnega organa v delovnem kolektivu.«

V nadaljevanju je tov. Roblek še dejal:

»Naša delovna organizacija je organizirana samo kot OZD, toda samoupravljanje smo razširili, saj pri njem sodeluje veliko več neposrednih proizvajalcev. Na zadnjih zborih delavcev je bil sprejet sklep, da se naša OZD organizira v 4 TOZD in to: predilnica, tkalnica, oplemenitilnica in konfekcija.

Zavzemali se bomo za to, da bodo osebni dohodki delavcev, ki opravljajo nekvalificirana dela, taki da bodo zagotavljali delavčovo materialno varnost.

Osebni dohodki so se v preteklem letu gibali v okviru finančnega plana. Po zadnjih finančnih podatkih so bili v letu 1975 izplačani osebni dohodki v višini 3.171 dinarjev neto mesečno, kar predstavlja povečanje OD z ozirom na leto 1974 za 23,6%. Nismo se držali resolucije o družbeno-ekonomski politiki, ker osebni dohodki niso rasli počasneje od rasti brutto dohodka. Znano nam je, da je bil finančni rezultat za leto 1974 izredno ugoden, v letu 1975 pa znatno slabši. V kolikor bi se držali resolucije, bi morali v I. 1975 OD celo znižati.

V našem podjetju načrtujemo, da bomo nočno izmeno za naše delavke postopoma ukinjali do konca leta 1977.

Kljub internemu glasilu »Tržiški tekstilec« in Dnevnim informacijam je informiranje članov kolektiva še vedno slabo, saj Dnevne informacije izhajajo neredno zaradi pomanjkanja člankov za te vrste informacij.

Stanovanjska problematika v našem podjetju ni tako težka kot v drugih tržiških podjetjih. V letu 1975. je bilo 90 prosilcev na prednostni listi, od tega 25 za dodelitev stanovanja, 65 delavcev pa je pislo za zamenjavo stanovanja. V letošnjem letu se bo začela gradnja stanovanjskega bloka v Preski.«

Poročilom je sledila razprava, nakar je bil konferenci predložen tudi letni delovni načrt. Načrt vsebuje naslednje točke:

1. Prilagoditev organiziranosti konference OOS določilom statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije.
2. Uresničevanje dosledne samoupravne organiziranosti TOZD glede na ustavo.
3. Sodelovanje pri formiranju oziroma sestavljanju sa-

Ob 8. marcu

— mednarodnem dnevu žena —
čestitajo vsem zaposlenim ženam samoupravni organi, družbenopolitične organizacije, kolegijski poslovodni organ in uredništvo Tekstilca!

moupravnih organov v TOZD. Pri tem bo morala sindikalna organizacija čim tesneje sodelovati z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami.

4. Dograjevanje samoupravnega sporazuma in notranjih splošnih aktov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, kar bo morala biti nenehna skrb in naloga vseh članov sindikata.

5. Uresničevanje sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu. Ob tem ne smemo pozabiti na analizo samoupravne prakse

v zvezi z nastankom in prenehanjem dela oziroma premeščanju delavcev, odpravljanju nočnega dela žena, uresničevanju akta o sistematizaciji in varstvu drugih pravic dela.

6. V mesecu maju letos bomo praznovali 100-letnico rojstva našega največjega pisatelja in dramatika Ivana Cankarja. Naloga sindikalnih delavcev bo, da se v počastitev jubileja vključi čim več članov našega kolektiva.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Dne 18. februarja je naše podjetje obiskal tov. Franc Šetinc, sekretar IK predsedstva CK ZK Slovenije. Na razgovoru s širšim političnim aktivom BPT smo tov. Franca Šetince seznanili z organiziranostjo in delovanjem političnih organizacij, kakor tudi s poslovanjem in prizadevanji za gospodarsko stabilizacijo.

Pohvalno se je izrazil o prizadevanjih za učvrstitev delovne organizacije, kakor tudi o naporih za poglobitev samoupravljanja; samoupravljanje mora postati praksa vseh in vsakogar, delavci morajo neposredno odločati o vseh problemih, ki zadevajo njihovo življenje in delo.

Cestital nam je za dosežene uspehe in izrazil zaupanje, da bomo kos vsem težavam — tekstilna industrija je v težkem položaju — toda pripravljenost premagovati težave in optimizem, ki je vel iz razgovora, je zadostna garancija, da bomo vsem težavam kos in jih bomo, kakor doslej, tako tudi v bodoče uspešno premagovali.

Letna konferenca OOS BPT

(Nadaljevanje s 1. str.)

7. 26. avgusta 1976, bo minilo 40 let, kar so delavci naše tovarne stavkali. Tudi to obletnico naj bi praznovali kar najbolj slovesno, v spominsko ploščo pa vnesli še datum in letnico 1976 — 40-letnico.

8. Sindikalni delavci si morajo še bolj prizadevati za organizacijo rekreacijskih in športnih tekmovanj. Delavci naše OZD naj bi se še bolj polnoštevilno posluževali ugodnosti dopustovanja ob morju in na planinah. Treba

se bo še bolj angažirati pri odpravljanju socialnih problemov.

9. Splošno in družbenopolitično izobraževanje naj bi se v letošnjem letu še bolj razmahnilo.

10. V povezavi z odborom za SLO pri SDS je treba še izboljšati delo na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

Zavzeti se bomo morali, da bomo zadane naloge z vestnostjo in odgovornostjo analizirali.

F. G.

7. Politični tečaj

Končal se je 7. politični tečaj, ki ga je organiziral Center za izobraževanje RSZS Slovenije. Tečaj je bil v motelu Jasnica pri Kočevju in je trajal od 8. 12. 1975 do 14. 2. 1976. Obiskovalo ga je 36 slušateljev iz različnih delovnih organizacij širom Slovenije.

Politični tečaj je obsegal 380 pedagoških ur in imel dokaj razgiban program, v katerem so bile zajete teme kot npr.: politična ekonomija, marksistična sociologija, družbenopolitična ureditev SRS in SFRJ, gospodarjenje v OZD, delavsko gibanje pri nas in v svetu, samoupravljanje od začetkov do danes, individualne lastnosti političnega delavca, družbenopolitična organizacija pri nas, ljudska obramba in družbena samozaščita, subjektivne sile, samoupravna delavska kontrola, socialna politika, kadrovska politika, psihologija in še druge teme, ki so pomembne za družbenopolitične delavce.

Imeli smo celodnevna predavanja, ki so bila včasih zelo naporna. Zaradi lažjega študija smo bili razdeljeni v štiri skupine. Več predavateljev je uporabljalo tako metodo, da je vsaki skupini podal določeno vprašanje ali problem, ki smo ga bili torej prisiljeni reševati in na ta način vsi sodelovati. Pri nekaterih predmetih smo imeli tudi pismene naloge in morali nekatere od njih tudi ustno zagovarjati. Enkrat tedensko je bilo prosto popoldne, ki smo ga izkoristili v rekreacijske namene (kegljanje, namizni tenis, streljanje).

V dveh mesecih, kolikor je trajal naš tečaj, smo obiskali več delovnih organizacij in

sicer: KOCEVSKI TISK, IMV Novo mesto, REK Velenje, AERO Celje, PAPIRNICO Vevče, ZELEZARNO Ravne, TERMOELEKTRARNO Šoštanj, RTV Ljubljano. V delovnih organizacijah smo si ogledali proizvodni proces; po ogledu pa smo spoznali različne probleme, s katerimi se delovne organizacije srečujejo in v večini primerih tudi nakazane rešitve le-teh.

Obiski v delovnih organizacijah so bili za tečajnike obvezni, obenem pa so tudi dali gradivo za naloge, oziroma biltene, katere smo v tem času izdelali kar tri.

Tečajniki smo si za ta čas ustanovili navidezne organizacije kot so delovna skupnost, ZK ter komisije za: idejno-politično delo, informacije, kulturo in komisijo za šport. V teh organizacijah smo delovali na istem principu kot v delovni organizaciji in si s tem pridobivali potrebne izkušnje za nadaljnje delo v okviru svojih funkcij na delovnih mestih.

Pred zaključkom tečaja smo morali opraviti še zaključno testiranje, katerega rezultat je pokazal, da smo tečaj zelo uspešno končali. Za uspeh se moramo zahvaliti samim predavateljem in vodstvu tega tečaja za izbor tem in predavateljev. Seveda pa je bilo odvisno predvsem od nas samih, od spremljanja predavanj in včasih tudi trdega dela, kajti predelati je bilo treba veliko gradiva. Dobili pa smo tudi še precej gradiva z namenom, da ga predelamo doma, da tako še nadalje sodelujemo in izpopolnjujemo svoje znanje, ki bi ga s pridom uporabili v naših delovnih organizacijah. T. Ž.

Skupščina socialistične republike Slovenije je na seji Zbora združenega dela in seji Zbora občin dne 21. januarja 1976 sprejela nov

Zakon o varstvu pred požarom

Mnenja smo, da je prav, če se v kratkem seznanimo s pomembnejšimi novostmi, ki jih nov zakon prinaša, zlasti še, ker delamo v taki delovni organizaciji, da želimo imeti tudi na tem področju stvari čimbolj smotrno in uspešno organizirane.

Novi zakon med drugim prinaša:

— da je varstvo pred požarom posebnega družbenega pomena;

— da smo na podlagi tega zakona dolžni v vseh občinah ustanoviti tudi samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom;

— da so organizacije združenega dela in druge organizacije, ki proizvajajo, uporabljajo in skladiščijo večje količine vnetljivih tekočin, eksplozivnih snovi, gorljivih in strupenih plinov oziroma snovi, iz katerih se taki plini razvijajo, in drugih lahko vnetljivih snovi, dolžne imeti gasilsko enoto;

— da je tisti, ki vari v prostorih, ki niso posebej prilagojeni za varjenje, dolžan organizirati gasilsko stražo;

— da je potrebno iskati soglasje k lokacijskim, gradbenim in uporabnim dovoljenjem pri Republiškem inšpektoratu za požarno varnost za objekte tekstilne industrije, razdelilne transformatorske postaje in transformatorske postaje z napetostjo 110 KW ali več, tako soglasje je treba iskati tudi za objekte s stalnimi gasilnimi napravami in z napravami za javljanje požara.

SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI

Zakon o varstvu pred požarom.

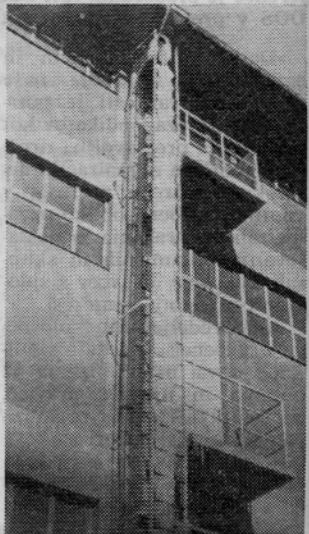
V te skupnosti se združujejo delavci in delovni ljudje v

temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ter v krajevnih in drugih skupnostih in članj gasilskih organizacij z namenom, da uresničijo svoje in družbene interese ter potrebe po varstvu pred požarom.

Ustanavljajo se občinske, regionalne in Zveza skupnosti SR Slovenije za varstvo pred požarom.

Tudi te skupnosti imajo zbor uporabnikov in zbor izvajalcev.

Gasilska organizacija mora operativne člane svoje gasilske enote zavarovati za primer smrti, trajne izgube splošne delovne sposobnosti in prehodne nezmožnosti za delo, nastale v nesreči pri gašenju in šolanju, na vajah ali med šolanjem.

Takole jo zna požarni preventivni zagosti tudi zima. Težko bi se po teh stopnicah rešili delavci iz zgornje etaže v primeru požara.

Prostovoljna gasilska enota ima lahko tudi poklicne gasilce kot delavce v združenem delu.

Nazivi poklicnih gasilcev so: kvalificirani gasilec, gasilski tehnik in gasilski inženir.

FINANCIRANJE

Varstvo pred požarom se financira iz sredstev, ki jih v skladu s tem zakonom zberejo skupnosti za varstvo pred požarom.

Industrijske gasilske enote v celotji financirajo organizacije združenega dela, druge organizacije in državni organi, pri katerih se gasilske enote ustanovijo.

Delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela plačujejo prispevek občinski skupnosti za varstvo pred požarom v skladu s programom. Višina prispevka se določi v skladu z resolucijo o družbenoekonomski politiki s samoupravnim sporazumom.

KONČNE DOLOČBE

Organizacije združenega dela morajo imeti po tem zakonu pravilnike o varstvu pred požarom, ki ga morajo sprejeti do 28. 2. 1977. Iniciativni odbor za ustanovitev skupnosti v občini mora biti imenovan do 28. 2. 1976.

Skupnost za varstvo pred požarom v občini mora pričeti z delom 28. 7. 1976. I. G.

Problematika konfekcije

Obnavljanje problematike proizvodnje konfekcije se časovno prekriva z obnavljanjem poročila tehničnega sektorja na skupnem delavskem svetu, v katerem je zajeta problematika osnovnih obratov. Ker to poročilo obsega vse primerjalno količinske podatke, se bom v današnji informaciji namenoma izogibal števil in običajnih podatkov, ki jih problematika navadno posreduje ter se omejil samo na področje, trenutno najbolj aktualno v našem obratu — čistočo.

Konfekcija kot specifični obrat glede zahtev kvalitete in estetskega izgleda končnih izdelkov ima, oziroma naj bi imela še dodatne zahteve glede čistoče v posameznih oddelkih, kot tudi vseh, ki se v le-teh gibljejo in delajo.

Skoraj vsa površina poda v obratu je pokrita s ksilolitom (v šivalnici HRIB je celo parket), ki daje estetski izgled, pripraven je za čiščenje in pomivanje, pa tudi prašenja ne povzroča. Pri rednem vzdrževanju in čiščenju poda bo vsekakor izpolnjen pogoj čistoče, ki se zahteva pri današnjih velikostih artiklov in pride do izraza predvsem pri medfaznem zlaganju. Zaradi velikosti izdelkov (kapne, rjuhe), pridejo le-ti pri obdelavi v dotik s podom, zaradi česar je vpliv nečistoče na padec kvalitete posameznih izdelkov lahko velik.

Vhodi v obrat so urejeni, oziroma razporejeni tako, da je zaradi tega velika možnost donajanja nečistoče — mokrote v posamezne oddelke (čevlji, dežniki, ipd.), kar pa je v prvi vrsti največ odvisno od nas samih. Posebno sedaj ob deževnih in zimskih dnevih je včasih možno videti cele steze stopinj, ki bi vsa-

kega obiskovalca avtomatsko pripeljale do garderobnih omar, zaradi tega bo potrebnih priskrbiti dodatne predpražnike, čeprav že obstoječi ne služijo svojemu namenu.

Glede na dejstvo, da obrat v svoji prostorski stiski nima na razpolago prostora, kjer bi delavke, ki se ne poslužujejo uslug okrepčevalnice, lahko v času malice normalno uživale hrano. Tudi ta faktor močno vpliva na čistočo in počutje v delovni enoti. Na vsak način bo potrebno temu področju posvetiti več pozornosti iz higienskih vzrokov, kakor tudi zaradi zagotavljanja kvalitete izdelkov.

Sanitarije so povsod precej delikatna zadeva, kar velja tudi za obrat konfekcije. Čistoča v tem prostoru, v katerem se združuje stranišče, umivalnice in garderobe, bi morala ob vsakem trenutku dokazovati, da ga uporabljajo ženske. Glede na stanje, ki se pri običajnih pregledih teh prostorov ugotovi, lahko resno podvomimo v hvaljeno žensko čistočo.

Kuhanje in pitje kave je problem, s katerim se srečujejo skoraj v vseh organizacijah združenega dela. Ker je nabava predvidenih avtomatov za kavo (napitke) trenutno onemogočena (uvoz), delovne enote rešujejo ta problem vsaka na svoj način. Uživanje kave je za nekatere lahko samo navada ali razvada, vendar večina ljudi v današnjem tempu življenja, ki nas vse skupaj že delno avtomatizira, potrebuje določene ventile, s pomočjo katerih si boljše in normalizira življenje.

Za normalno počutje aktivnejši odnos do dela in čim boljše medsebojne odnose, bo potrebno v okviru zagotovitve varnosti poskrbeti za čim ugodnejše pogoje dela in osebnih potreb.

Navedeni problemi v veliki meri vplivajo na stanje čistoče v delovni enoti konfekcije, s tem pa neposredno tudi na kvaliteto izdelkov in počutje vseh zaposlenih v obratu.

Zaradi tega je naša stalna naloga (ne samo čistilk), da neposredno vplivamo na dvig čistoče v obratu (pa tudi na širšem območju) in samo od nas samih je odvisno kakšno bo okolje, v katerem preživimo četrtino svojega življenja.

Obratovodja
Slavko Teran

Sodelujte
v našem
glasilu!

Z občnega zbora naših gasilcev

V uvodu predsednikovega poročila je poudarjeno, da smo bili pri svojem delu v letu 1975 deležni vsestranskega razumevanja naših samoupravnih organov, družbeno-političnih organizacij, kakor tudi vodstva podjetja.

Tehnična sredstva dopolnjujemo neprestano in tako beležimo v preteklem letu predvsem tele pridobitve: večjo količino gasilskih cevi, negorljivo TEMPEX zaščitno obleko, dva dihalna aparata, megafon, opremljen gasilski avto, za kar smo vsi zaposleni dali izdatna sredstva.

Društvo šteje danes 55 članov, od tega 12 članic, izobrazbena struktura po strokovnosti pa je naslednja: častnik 1, podčastnikov 5 in izprašanih gasilcev 42.

Upravni odbor je imel v preteklem letu 16 rednih in eno izredno sejo, imeli smo

1. moška desetina 1. mesto,
2. moška desetina 7. mesto,
ženska desetina 1. mesto.

Poleg ozko strokovnega po- žarno-preventivnega dela smo bili aktivni tudi na drugih področjih družbene dejavnosti. Sodelovali smo pri očiščevalni akciji tovarniškega okolja, udeleževali smo se delovnih akcij za izgradnjo nove planinske koče na Dobriči, 11 članov se je udeležilo krvodajalske akcije, ob novem letu smo že po tradiciji obiskali vse upokojene nekdanje člane našega društva.

IZ POROČILA DEŽURNE GASILSKE SLUŽBE

V letu 1975 je bil iz zdravstvenih razlogov upokojen naš dolgoletni sodelavec tovariš Blaž Vogelnik, na njegovo mesto pa je stopil Fehret Čehič, ki bo šel v tem letu v šolo za kvalificiranega gasil-

IZ PLANA DELA POVELJNIKA DRUŠTVA ZA LETO 1976

Z rednim delom bomo pričeli koncem februarja, ko se bomo na skupnem sestanku, ki bo združen s predavanjem, dogovorili za način dela v tekočem letu.

Plan dela vsebuje: ogled avtomatskih naprav za gašenje, vaje z MB (suhe in mokre), taktične vaje, skupne vaje z društvi iz ZLIT, Peko, BPT in Podljubelj, vključujemo vajo s hidranti, preventivni pregled OZD ter izobraževalne akcije v Tednu požarne varnosti.

V drugem delu izobraževalnega programa bomo organizirali dve poučni ekskurziji in skrbeli za še tesnejše stike z Zavodom za tehnično reševalno službo Kranj, ki nam je zlasti po strokovni plati vedno pripravljen priskočiti na pomoč.

Inventivna dejavnost v BPT

Sodobni razvoj proizvajalnih sil v svetu je čedalje hitrejši prav zaradi naraščajoče inventivne dejavnosti in vedno večjega števila tehnoloških inovacij: izumov, tehničnih izboljšav in koristnih (inventivnih) predlogov.

V Jugoslaviji smo na žalost bolj na repu teh prizadevanj, zato pa je pomembno, da se tega res zavedamo. Z namenom, da tudi v naši državi pospešimo inventivno dejavnost in sčasoma pridemo na ustrezen evropski nivo, je bilo leto 1975 proglašeno za »leto tehnoloških inovacij«. Zavedati pa se je treba, da samo s tem, da razglasimo leto za »leto tehnoloških inovacij«, ne bomo spodbudili delovnega človeka k večji inventivni aktivnosti. Brez organiziranega usmerjanja, pospeševanja in zadostne materialne in nematerialne stimulacije bodo primeri novih zamisli le občasni in slučajni. Prvi pogoj in podlaga za pospeševanje in obravnavanje inventivne dejavnosti je tako pri nas kot drugje Pravilnik o organizaciji, pospeševanju in nagrajevanju inventivne dejavnosti, ki je izdelan na osnovi Zakona o patentih in tehničnih izboljšavah. Poleg tega mora v podjetju obstojati ugodna klima in vzdušje pri obravnavanju inventivnih predlogov. Stališče strokovnega kadra, ki obravnava te predloge, kot samoupravnih organov, ki jih potrjujejo, mora biti popolnoma jasno, to je, zavedati se morajo, da je novatorska dejavnost nadaljevanje in dopolnitev raziskovalnega dela rednih razvojno raziskovalnih služb v podjetju. Vsako podjetje, pa naj bo najbolj moderno organizirano, je mogoče z nadaljnjimi tehničnimi izboljšavami še bolj racionalizirati. Navseznanje pa ravno neposredni proizvajalec delo tudi najbolje pozna in prav njega je treba spodbuditi k sodelovanju za čim boljšo ureditev delovnega mesta in izpolnitev tehnološkega postopka.

Naš pravilnik, ki obravnava inventivno dejavnost, zdru-

ža našo dejavnost smo na rednem letnem občnem zboru predlagali in sprejeli predlog finančnega plana za tekoče leto in sicer v višini 54.500,00 dinarjev s pripombo, da damo vlogo s tako vsebino v razpravo in potrditev odboru za gospodarske zadeve.

Ker je bil to volilni občni zbor, smo izvolili tudi novo vodstvo društva, ki bo usmerjalo delo v naslednjih dveh letih.

Člani upravnega odbora so: **Riko Dobrin** — predsednik **Jože Lavšar** — podpredsednik

Stane Oman — poveljnik **Jože Solar** — podpoveljnik **Ivo Gorjanc** — tajnik **Jože Brejc** — blagajnik **Janez Furlan** — član **Marija Mohorko** — član **Jelko Urbančnik** — član **Franc Težak** — član in **Ljubčo Jančev** — član

I. G.

že posamezne oblike te dejavnosti v treh skupinah in sicer kot izum, tehnično izboljšavo in kot inventivni predlog.

Kot izume se šteje nove tehnološke iznajdbe, ki pomenijo novo rešitev določenega tehničnega problema in ki se lahko uporabijo v industrijski ali kakšni drugi gospodarski dejavnosti ter izpolnjuje zakonske pogoje za pridobitev patenta. Tehnično izboljšavo predstavlja tehnična rešitev dosežena z racionalizacijo uporabe znanih tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov, s katerimi se dosega večja delovna storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihrank pri materialu in energiji, boljše izkoriščanje strojev in naprav ter boljša kontrola proizvodnje in boljša varnost dela. Kot inventivni predlogi se štejejo vsi ostali koristni ali iniciativni predlogi, ki z uveljavljanjem omogočajo podjetju doseganje boljših delovnih in poslovnih rezultatov in s tem ugotovljivo čisto gospodarsko korist. Sem pa spadajo tudi izboljšave, ki bi bile sicer tehnične izboljšave, vendar predstavljajo prenos znanih izkušenj iz domačih ali tujih organizacij z razvitejšo tehniko ali iz strokovne literature ter tiste izboljšave, ki jih predlagajo strokovni sodelavci, če se nanašajo na tiste projekte in tehnološke postopke, ki so jih razvijali v okviru svojih rednih delovnih nalog. K inventivnim predlogom spadajo tudi izboljšave na področju administracije, knjigovodstva, dokumentacije in planiranja ter organizacijskih ukrepov na področju prometa blaga in storitev.

Ker se na področju inventivne dejavnosti uporabljajo še nekateri drugi izrazi, naj razjasnim še nekaj teh pojmov.

Sama inventivna dejavnost je vsa dejavnost iznajdbe in uveljavitve lastnih novosti, to je izumov, tehničnih izboljšav ter ostalih koristnih predlogov v okviru pravilnika o tej dejavnosti. Racionalizacija pomeni izboljšanje delovnega

procesa, tj. izboljšanje, ki omogoča boljše delovne in druge učinke. Racionalizacija obsega tehnične izboljšave kot tudi izboljšave, ki jih štejemo za inventivne predloge. Inovacija je praktična uporaba invencije oziroma praktičen zaključek inventivne dejavnosti. Je tehnična stvarnost v proizvodnji, kar pomeni praktično in komercialno izkoriščanje novega oz. izboljšanega delovnega postopka ali proizvoda.

Kot je že omenjeno pa so vse te pojave oblike inventivne dejavnosti združene v treh skupinah v pravilniku o tej dejavnosti.

Avtorju posameznega predloga pripada odškodnina oziroma nagrada, ki je določena v pravilniku na osnovi izračuna ali ocenjene dosežene čiste gospodarske koristi in praksi uporabljenega predloga in zavisijo tudi od vrste prijavljenega predloga, kvalifikacije delovnega mesta in delovnega področja avtorja, vrste izobrazbe avtorja ter od zrelosti predloga in obširnosti uporabe predloga. Čista gospodarska korist se praviloma lahko ugotovi šele po uveljavitvi predloga v delovnem procesu. Zato lahko vnaprejšnji izračun kaže le bolj ali manj utemeljeno pričakovanje čiste gospodarske koristi. Za izum se izplačuje odškodnina za doseženo čisto gospodarsko korist za dobo do 6 let, avtorjem tehničnih izboljšav za dobo 3 let in avtorjem inventivnih predlogov za dobo 1 leta. Odškodnina se izračuna in izplača za vsako leto posebej in z leti postopoma pojema do vrednosti 0,50 od prvoletne nagrade pri izumu, oziroma do 0,85 od prvoletne nagrade pri tehnični izboljšavi.

Avtor predloga inventivne dejavnosti pripravi svoj predlog razvojnemu oddelku na predpisanem obrazcu. Če avtor iz kakršnih koli razlogov sam predloga ne prijavi, mora to nemudoma storiti njegove nadrejeni. Prijavi je potrebno predložiti podroben opis, slike in načrte ter vso drugo dokumentacijo, ki je potrebna za presojo in izračun čiste gospodarske koristi. Razvojni oddelk je pred kratkim razposlal vsem vodjem obratov nove obrazce za prijavo predlogov inventivne dejavnosti, ravno zaradi tega, da bi prijavitelj že takoj na začetku podal vse potrebne podatke in s tem omogočil normalen nadaljni potek obravnavanega posameznega predloga. V primeru, da avtor da predlog sam, mora vodja obrata ali oddelka potrditi pravilnost vseh danih podatkov.

V preteklem letu je bilo obravnavanih 12 inventivnih predlogov od skupaj 12 avtorjev in sicer sledeči predlogi:

1. Vgraditev aksialnih krogličnih ležajev na baterju in nakladalniku Trützchler, avtor Radon Matija.

2. Preureditev stikala na centrifugalnem regulatorju na Tandem mikalnikih, avtorja Meglič Stane in Jagodič Janko.

3. Popravilo plavajočega perlonskega valja na Küsters kalandru, avtor Logar Jože. (Nadaljevanje na 4. str.)

Elektrodelavnica šibki tok je izdelala centralo prijavnikov požarov, ki poziva dežurnega gasilca k akciji.

tri skupne sestanke, tri poučne ekskurzije ter tri strokovna predavanja.

Tesnejše stike smo navezali z gasilci iz ELANA, s katerimi se je poleg strokovnega razvila tudi športno-rekreacijsko sodelovanje.

Za področje strokovnega izpopolnjevanja je bil pomemben predvsem tečaj za izprašane gasilce, ki smo ga izvedli v spomladanskem času; vsi člani društva smo naročeni na Gasilski vestnik.

V letu 1975 imamo registriranih 12 začetnih požarov, pri katerih je bila skupna škoda ocenjena na 19.212,90 din in en požar večjega obsega, kjer je bilo škode za 161.617,10 din. Ocenjujemo, da so bili tako zaposleni kot tudi člani društva pri intervencijah uspešni.

Razpored gasilskih vaj je potekal po ustaljenem redu t.j. razen redkih izjem vsak ponedeljek popoldne, zato tudi rezultati na tekmovanjih niso izostali. Na občinsko tekmovanje smo poslali najštevilnejše zastopstvo v občini ter zasedli naslednja mesta:

ka, ki traja 6 mesecev. Tovariš Marjan Jeraj in Alojz Meglič sta se udeležila seminarja za delavce, ki skrbijo za varnost OZD.

Naša služba, s tem pa tudi celotno področje požarne preventive, je bilo v preteklem letu obogateno s pomembno pridobitvijo. Delavci elektro delavnice za šibki tok so pod vodstvom tov. Janka Jančiča, za kar mu izrekamo javno zahvalo, izdelali požarno signalno napravo, ki se je že v nekaj primerih pokazala kot uspešna in zelo učinkovita. Preko aktiviranja ročnega ali avtomatskega prijavnika nas svetlobni in zvočni signal v zgornji vratarnici nemudoma opozorita na alarmno stanje. Ta mini-centrala prijavnikov požara nam nakaže tudi točno mesto, kje je potrebno ukrepati. Razveseljivo je, da bomo po zagotovilih tov. Jančiča v prihodnosti mrežo prijavnikov izpopolnjevali in stalno širili. Nesporna je ugotovitev, da bo s tem požarna preventiva veliko pridobila.

Sejem tekstilnih strojev in opreme

ITMA 75 – Milano

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Netkalska področja izdelave tekstilnega blaga

Na področju pletenja je bilo za nas najzanimivejše le osnovno pletenje z vnosom votka na ploskih pletilnih strojih. Firma Karl Mayer je med množico osnovnih pletilnih strojev prikazala tudi novo izvedbo rašel stroja z osnovnim pletenjem in vnosom votka KMSM 2 180".

Stroj ima polagalnik votka za 32 niti s tem, da je možno votkovno vzorčenje. Zanimivo je, da je firma z omenje-

nim strojem prešla na sistem dovajanja votka iz fiksnega stojala, saj nam je poznano, da se je prej trdno oklepala sistema vrtečega magazina za konusne votkovne navitke. Očitno so spoznali prednosti načina vodenja iz fiksnega stojala, kakršnega uporablja tudi konkurenčna firma Liba na stroju Weftloc. Pri rotirajočem magazinu je namreč treba pri vsaki menjavi križnega votkovnega navitka ustavljati stroj ali pa, če hočemo izboljšati izkoristek stroja, zamenjati istočasno vse navitke. Delovna širina stroja 180" je v primerjavi s

širinami do sedaj poznanih podobnih strojev dokaj velika. Stroje izdelujejo v finočah 20,24 in 28 igelne.

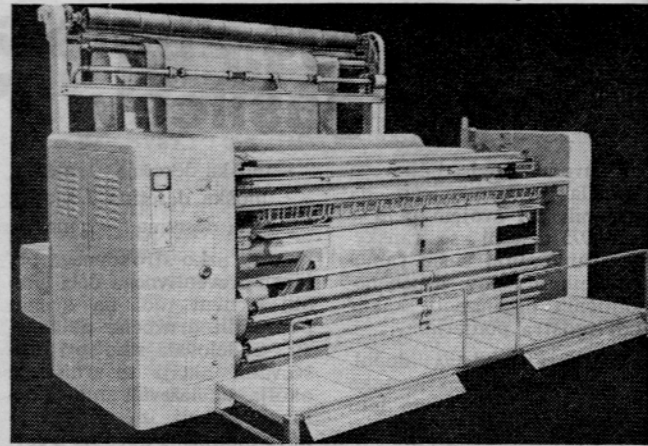
Firma Liba je razstavljala različne pletilne rašel stroje, prikazan stroj Copeentra 2 dosega celo 2000 vrtlj./min. Njihovi stroji so bili opremljeni tudi z elektronskimi napravami za kontrolo pretrga osnovnih niti Prokoston, firme Protechna Herbst. Te elektronske naprave so se pojavile šele v zadnjih letih, medtem ko so včasih vsi stroji, večinoma pa še tudi danes, obratovali brez osnovnih zaustavk. Sorazmerno zanesljivo delujejo te zaustavke pri filamentnih prejah, medtem ko je pri bombažnih osnovah zanesljivost delovanja elektronske zaustavke le okrog 50%.

Rašel stroji z vnašanjem votka pa imajo vsaj 2-kratne ali celo 3-kratne mehansko-električne votkovne zaustavke.

Firma Barfuss, ki je združena z znano firmo Schlafhorst, je pokazala tri tipe rašel pletilnih strojev Baritex, Saccora in rašel z vnašanjem votka Turbotex. Značilnost za nas najzanimivejšega stroja Turbotex je, da ima polagalnik le za 1 votek in da zaradi tega ne more dosegati zelo visokih hitrosti vnosa votka ali pa je večja možnost pretrgov votka. Zaradi takega načina vnosa votka je tudi omejena delovna širina, ki je maksimalno le 70". Kot maksimalno hitrost navaja firma 800 vrtlj./min., kar je enako kot pri znanem stroju Weftloc, firme Liba, je pa obratovanje stroja pri taki hitrosti verjetno problematično. Prednost tega stroja pred ostalimi rašel stroji pa je, da ima zanesljivo delujočo mehansko osnovno zaustavko z lamelami, ki v večini primerov pretrga niti pravočasno ustavi stroj in prepreči, da bi vsled pretrganosti niti prišlo do napake v samem izdelku, kar pa pri sistemih zaustavk, kakršne uporabljata firmi Karl Mayer in Liba, ni vedno primer. Posebno pa je pomembna taka zaustavka, kadar uporabljamo bombažno osnovo. V kolikor je reakcija zaustavke zapoznela, oziroma se nit utrga v sami igelnici, se pozna napaka v izdelku, votka pa ni mogoče parati, kar je splošna velika slaba stran vseh rašel strojev z vnosom votka v primerjavi s tkalskimi stroji. Firma trdi, da je možno brez težav uporabljati široke osnovne ali snovalne valje s saskega ali angleškega snovala.

Na vseh gornjih strojih je možno izdelovati gladke tekstilije pa tudi pleteni enostranski frotir.

Na področju netkanih izdelkov je izstopala firma Textima iz NDR, ki je prikazala stroj za izdelavo obojestranskega frotirja Liropol, ki deluje na osnovi prepletanja osnovnih niti in vnosa vot-

Stroj za izdelovanje netkanega tekstila tip MALIWATT

kovnih niti — v bistvu na isti osnovi kot že zgoraj opisani stroji, vendar je konstrukcijsko precej drugačen. Ta stroj je bilo možno videti tudi že na velesejmu v Brnu leta 1974 pa tudi na zadnjem velesejmu v Zagrebu. Ker pa je stroj zelo zanimiv, navajam še nekaj podatkov o njem.

Stroj Liropol predstavlja osnovno pletenje, pri katerem je kombinirano vezanje 4 nitnih sistemov in sicer 3 osnovne in 1 votka. Izdelek je obojestranski frotir, lahko pa tudi enostranski frotir ali gladka pletenina.

Torej pri tem sistemu ni potrebno predložiti nobene predloge. Uporabljen je lahko 100% bombažna preja, vendar je normalno vezna iz filameta. Stroj je opremljen s 5 osnovnimi valji. Nad strojem je zgornja in spodnja začna osnova, za strojem je vezna osnova, na straneh pa sta 2 polovična valja, ki predstavljata votek.

Obratovanje stroja je možno s hitrostjo do 500 obratov na min., delovna širina je 1850 mm, finoča je 12 F (igel na colo). Skupna višina zank — zgoraj + spodaj je 7 mm, dolžina vboda je 0,5–5 mm.

Na vsaki vbod oziroma zanko pride 1 votkovna vrsta, ki pa je sestavljena iz več votkov. Gostota začnih vrst oziroma tudi gostota votkovnih niti je najpogostejše 8–12/cm. Teža izdelka je 160–600g/m².

Možno je izdelati več pasov istočasno.

Se nekaj drugih značilnosti Liropola:

— lahko se uporablja različen material na eni ali drugi strani (številka, surovina, barva);

— lahko je na vsaki strani različna višina zank;

— barvno vzorčenje je lahko v osnovi kot tudi v votku;

— izkoristek stroja je ca. 55%.

Če primerjamo proizvodnjo tega stroja s tkalskim strojem, ugotovimo, da glede na navedene podatke proizvede stroj Liropol ca. 15,5 m izdelka na uro, brezčolnični tkalski stroj pa 5,5 m/uro. Za ocenitev stroja pa je važno upoštevati tudi ceno stroja, ta je 2–2,5-krat večja od cene brezčolničnega tkalskega stroja za frotir ter delovno silo za posluževanje, ki je glede na število strojev pri Liropolu 2-krat večja in ugotovimo, da »ni vse zlato, kar se sveti«, še zlasti, ker je tu-

di predelava 100% bombaža zaradi sistema pletenja vprašljiva.

Firma Textima je razstavila še tri izvedenke stroja Malimo, ki predstavlja širok asortiman netkanih izdelkov in sicer tipe Maliwatt, Schusspol in Malimo. To so stroji, ki obratujejo z do 1500 vrtljaji/min. Izdelujejo jih v širinah 1000, 1000 in 2400 mm — to so nazivne delovne širine. Finoča strojev je od 5 do 22 (število igel/"). Dolžina vboda je nastavljiva in območje pri različnih strojih različno, giblje se od 0,55 mm do 5 mm in temu je primerna tudi produkcija od teoretično 50 do 450 m/h. Izkoriščanje teh strojev je običajno med 70 in 85%. Stroj Maliwatt predstavlja varianto novega postopka izdelave tekstilnih izdelkov s prešivanjem in sicer je to prešivanje koprene z nitni vezne osnove, ki je predložena na osnovnem valju ali na »gatr«. Prešivanje se izvaja seveda lahko tudi drugače, kar predstavljajo posamezni tipi osnovnega stroja Malimo. Pri postopku prešivanja je važna priprava predložka, ki je lahko koprena vlaken, plast preje ali tekstilni oziroma drugi polizdelek kot npr.: tkanina, pletenina, folija ali kombinacija več plasti različnih materialov, katere je možno prebadati.

Pri stroju Maliwatt je navedena koprena vlaken, ki so orientirane prečno in dajo prečno trdnost. Tako kopreno dobimo na posebni liniji, sestavljeni iz mikalnika in polagalne naprave, ki mikalniško kopreno prečno polaga na dovajalni par stroja Maliwatt. Izdelki so uporabljivi za krpe in različne podloge, medvloge ipd. Finoča stroja je od 3,5 F do 22 F.

Tip Malimo kot izvedenka osnovnega stroja z istim imenom je prešivanje plasti votkovnih in osnovnih niti z vezno osnovo. Votkovne niti se polagajo neenakomerno, skupinsko, polaganje osnovnih niti je s pravilno razporeditvijo. Osnovne niti lahko odpadejo in vezna osnova veže le votkovne niti.

Na stroju imamo z obeh strani »gater« za votkovne niti, za strojem pa osnovna valja za osnovne in vezne niti.

Izdelki so namenjeni za oblačila in zaveso. Proizvodnja je okrog 100 m/h, odvisno od dolžine vboda.

(Nadaljevanje na 5. str.)

Inventivna dejavnost v BPT

(Nadaljevanje s 3. str.)

4. Sprememba pritrditve lesenih letvic na stroju Tufta, avtor Dobrin Milan.

5. Popravlilo elektronskih čistilcev Zellweger — Uster, avtorja Jančič Janko in Bahun Leon.

6. Pakiranje zabojev z RS — Super trakom, avtorja Roblek Danilo in Stamcar Lovro.

7. Vgraditev domačih nadomestnih delov v elektronsko enoto nakladalnica Platt, avtor Jančič Janko.

8. Predelava sklopke na bateriju Trützchler, avtor Radon Matija.

9. Ročno vključevanje Tefafe, avtor Jančič Janko.

10. Voz za transport snovalnih valjev, avtor Čadež Franc.

11. Izdelava nove avtomatike za snovalni stroj Schlafhorst, avtorja Jančič Janko in Herak Marjan.

12. Odpihovalna naprava na škrobilnem stroju Sucker, avtor Zupan Albin.

Od gornjih 12 predlogov inventivne dejavnosti jih je bilo 8 razvrščenih v razred inventivnih predlogov, 4 pa v razred tehničnih izboljšav. Vsi gorinji predlogi predstavljajo 228.148,68 din čiste gospodarske koristi in je bilo izplačanih skupaj za 9.743,07 din nagrad.

V zadnjih treh letih je bilo v BPT prijavljenih in obravnavanih ter seveda tudi nagrajenih 25 predlogov inventivne dejavnosti, kar predstavlja povprečje 8,33 predlogov inventivne dejavnosti na leto.

Kaže se, da se v zadnjem času ta dejavnost oživlja in da prehajamo res na množično inventivno dejavnost. To je zelo razveseljivo dejstvo; največja stimulacija pa naj bo poleg splošne popularizacije zlasti dosledno nagrajevanje avtorjev.

Zaradi boljše ocenitve stanja inventivne dejavnosti v BPT pogledimo za primerjavo še nekaj podatkov za ostale organizacije na področju Slovenije.

VŠOD Kranj je v letu 1970 izvedla anketo o inventivni dejavnosti v 87 industrijskih podjetjih v Sloveniji. Na anketo je odgovorilo 51 ali do-

bra polovica anketiranih podjetij. Lahko predpostavljamo, da podjetja, ki niso odgovorila, vsaj pretežno te aktivnosti organizirano ne razvijajo. V teh anketiranih organizacijah je bilo prijavljeno v času petih let 1307 inventivnih predlogov.

Če upoštevamo vseh 78 anketiranih podjetij, predstavlja ta aktivnost povprečno le 3 predloge na leto in eno organizacijo. Če pa bi upoštevali le tistih 51 organizacij, kolikor jih je odgovorilo na anketo, pride okroglo 5 (5,12) prijavljenih predlogov na leto in eno organizacijo. Razdelitev organizacij po panogah nam ni poznana, kar pa je seveda važno, saj je verjetno precejšnja razlika v tej dejavnosti ravno med panogami. Kasnejša raziskava, ki jo je v preteklem letu izvršil Republiški odbor Sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije, daje zanimivejše rezultate, ker zajema ločeno slovensko tekstilno industrijo. Anketiranih je bilo 70 delovnih organizacij tekstilne industrije, s tem da je odgovorilo na anketo 50 organizacij (71,5%).

V letu 1974 je bilo prijavljeno oziroma obravnavano v teh organizacijah skupno 75 predlogov inventivne dejavnosti. To kaže, da je bilo glede na vseh 70 anketiranih tekstilnih organizacij le 1,07 predlogov na leto — eno organizacijo, oziroma če upoštevamo le tistih 50 organizacij, ki so odgovorile na anketo (čeprav je za preostalih 20 organizacij zelo verjetno, da inventivnih predlogov sploh niso obravnavali, ker bi se sicer odzvali anketi), pride še vedno samo 1,5 prijavljenih oziroma obravnavanih predlogov na leto in eno organizacijo.

Vidimo, da smo v BPT kljub temu, da je množična inventivna dejavnost šele v svoji prvi fazi razvoja, dosegli že lepe rezultate — 8,33 predlogov inventivne dejavnosti v enem letu. Prav dosedanja rezultata pa naj bodo povod v nadaljnjo še temeljitejšo aktivnost na področju inventivne dejavnosti.

dipl. ing. Stanko Pesjak

Standardizacija

Jugoslovanski komite za standardizacijo tekstila

V zadnjem času se vedno bolj poudarja pomen mednarodne menjave blaga, delitve dela in storitev. S povečevanjem negativne plačilne bilance Jugoslavije je prišlo do vrste ukrepov, ki jim bodo sledili še drugi, da bi se povečal naš izvoz. Analiza stanja je pokazala, da bo potrebno za večjo vključitev našega gospodarstva v svetovno, napraviti velike premike na številnih področjih in tudi v naši miselnosti.

Pomembno področje predstavlja razvoj tehničnih osnov, ki ga poleg drugih aktivnosti omogoča še posebej dobro razvita nacionalna standardizacija in vključitev te v mednarodno standardizacijo. Z okrog 8000 JUS standardi se Jugoslavija na tem področju uvršča med močno razvite države, toda z razvojem znanosti in tehnike standardi zastarevajo. Pregled starosti posameznih JUS standardov kaže, da jih je 1/4 starih že od 12 do 20 let. Tudi sodelovanje Jugoslavije v mednarodni standardizaciji ni zadovoljivo. Na obeh področjih bo zato potrebno čimprej napraviti ustrezne korake.

Po skupnem številu standardov je od 16 panog tekstilna industrija na 10. mestu. Tekstilci na področju mednarodne standardizacije skoraj ne sodelujejo. Navedena vzroka sta vzbudila komisijo za kvaliteto in Jugoslovanski zavod za standardizacijo (JZS), da predlagata ustanovitev Jugoslovanskega komiteja za področje tekstila in tekstilnih strojev (s kratico JKT).

1. Mednarodna standardizacija

Večina držav ima svoje standarde, s katerimi so določene dimenzije, funkcionalnost, metode preiskav ipd. Nastajanje standardov ni bilo koordinirano in zato ni čudno, da se standardi za isti predmet v državah več ali manj razlikujejo. Tako prihaja do problemov v mednarodni trgovini in proizvodnji.

Osnovno rešitev problema predstavlja usklajanje nacio-

nalnih standardizacij na mednarodnem nivoju. Tako je bila že leta 1906 ustanovljena Mednarodna elektrotehniška komisija (IEC), leta 1926 Mednarodna zveza za standardizacijo (ISA), iz katere je leta 1947 nastala današnja Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO). K omenjenim sodi še Komisija za pravila za ateste električnih aparatov (CEE) in v letu 1974 ustanovljena Mednarodna zveza za organizacij za uporabo standardov (IFAN). Regionalna standardizacija, ki zajema določeno število držav ožjega zemljepisnega ali političnega spodarskega področja, pa zajema predvsem dve znani močni skupnosti, tj. EGS (EFTA in NATO) in SEV. V okviru prve sta znani predvsem: Evropski komite za standardizacijo (CEN), posebej za elektrotehniko še CE-NELEC, v okviru druge pa je to področje zajeto v samem programu SEV.

1.1. Mednarodna organizacija za standardizacijo ISO

Za tekstilno industrijo je pomembna organizacija ISO, ki je postala največja mednarodna organizacija ne le za standardizacijo, ampak v splošnem za industrijsko in tehnično sodelovanje. Več kot 50.000 strokovnjakov vseh dežel se udeležuje strokovnega dela v preko 1200 delovnih odborih in skupinah. Rezultat tega dela je doslej izdanih okrog 2000 priporočil in v pripravi jih je naslednjih 2000.

2. Vloga Jugoslavije v mednarodni standardizaciji

Sodelovanje Jugoslavije v naštetih organizacijah ni zadovoljivo. V okviru ISO Jugoslavija aktivno sodeluje v 16 tehničnih odborih, v 125 odborih je opazovalec in v 7 odborih pa ni niti opazovalec (npr. celo za baker, škrob, poljedelske stroje idr.); v odborih za področje tekstilne industrije je Jugoslavija le opazovalec.

Nekoliko boljše je sodelovanje v tehničnih odborih IEC in CEE. V okviru SEV ima Jugoslavija posebni pogodbeni status, čeprav ni članica te

organizacije. Žal je aktivnejše sodelovanje oteženo zaradi pomanjkljivih informacij o zasedanjih komisij. V okviru ISO je Svet te organizacije ustanovil posebno telo »Enota za dežele v razvoju«. Do sedaj Jugoslavija na konferencah te enote ni sodelovala, kar je še posebej čudno. Na Alžirski konferenci neuvršenih držav leta 1973 je Jugoslavija skupno z Alžirijo prevzela vlogo koordinatorja za tehnično in gospodarsko sodelovanje med neuvršenimi deželami, ki so v glavnem dežele v razvoju. Zvezni izvršni svet je v tem smislu ustanovil komisijo za usmerjanje in organizacijo kooperacije medsebojnega sodelovanja neuvršenih dežel na področju znanosti in tehnologije z ustreznimi podkomisijami. Podkomisija za standardizacijo je sicer izpadla, vendar si ne znamo predstavljati sodelovanja brez uvažanja standardizacije.

2.1. Jugoslovanski elektrotehniški komite (JEK)

V letu 1953 je JZS ustanovil v okviru Zveze strojnih in elektrotehniških inženirjev Jugoslavije (SMEITJ) nacionalni komite mednarodnega IEC. Delo JEK se odvija v okviru tehniških odborov in pododborov, ki se formirajo v skladu s istimi v IEC in se deli v delo na mednarodnem in delo na nacionalnem nivoju. V okviru JEK deluje skupno 76 tehničnih odborov in večje število pododborov. Poleg tega so tehnični odbori tudi v okviru JEK — CEE. Teh je skupno 43. Sekretariati posameznih TO in TPO so organizirani pri fakultetah, inštitutih, delovnih organizacijah in drugih članih JEK. JEK ima sedaj 93 kolektivnih članov. Izvršni odbor vodita predsednik in glavni sekretar. Po zgledu JEK se pripravljata ustanovitve tudi JKT.

3. Panožna standardizacija

Panožna standardizacija je tista, ki zajema področje ene panoge na ozemlju neke države. S svojim delom ta podpira nacionalno standardizacijo v smislu dopolnjevanja, priprave osnutkov ali celo izdajanja standardov. V različnih državah je panožna standardizacija različno razvita. Najmočnejša je v ZDA, kjer vsaka panožna organizacija izdaja lastne standarde, nacionalna ustanova za standardizacijo pa delo takih organizacij koordinira; sama pa izdaja standarde splošnega pomena. Splošno lahko PS razdelimo v organizacije, ki sestavljajo in izdajajo dokončne lastne standarde; organizacije, ki izdajajo le osnutke inčasne standarde tj. priporočila in ta postanejo kasneje nacionalni standardi in organizacije, ki pripravljajo le besedila osnutkov nacionalnih standardov in jih nato prepuščajo nacionalni ustanovi za standardizacijo.

V Jugoslaviji imamo nekaj panožnih organizacij za standardizacijo in sicer:

— JEK je primer organizacije, ki le pripravlja osnutke jugoslovanskih standardov;

— standardizacija v ladjedelstvu (Jadranbrod). Ladijska industrija pripravlja lastne standarde (ki jih je sedaj že preko 6000) in ima v JUS le en sam standard;

— standardizacija v JLA (lastna standardizacija);

— standardizacija pri jugoslovanskih železnicah (osnutki standardov);

— standardizacija v PTT (svoje standarde);

— standardizacija v okviru Združenja jugoslovanskih železnic (lastne standarde in osnutke za JUS-standarde).

Panožna standardizacija je veljalo predstaviti zato, da so vidne možnosti, ki jih ima tekstilna industrija. Ta bi lahko pripravljala osnutke za JUS-standarde in izdajala tudi lastne tj. panožne standarde. Delo bi se odvijalo v okviru JKT.

(Nadaljevanje prihodnjič)
ing. Jože Zupan

ITMA 75 – Milano

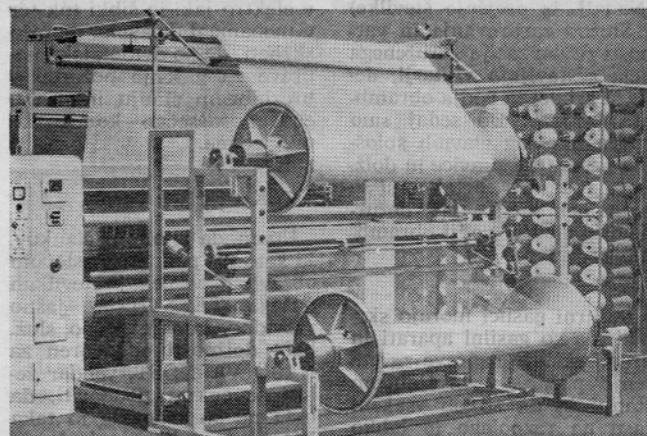
(Nadaljevanje s 4. str.)

Stroj se izdeluje v standardnih finočah 14, 15 in 22 F sicer 3,5—22 F.

Na stroju tip Schusspol dobimo izdelek z enostransko zano površino. Kot osnovna podloga se polagajo vtokovne niti, lahko tudi osnovne niti. Zanočna osnova se dostavlja iz osnovnega valja ali iz »gatra« in se s pomočjo polagalnika in zanočne platine polaga v vezavi triko. Zanočna osnova pa je istočasno povezana z vezno osnovo, ki poveže vse niti.

Če uporabljamo boucle prejo za zanočno osnovo, ima izdelek izgled volaste površine in je uporaben predvsem za talne obloge in pohištveno blago.

Možno je, da se namesto niti kot podloga pripravi koprana. Stroj se izdeluje v finočah 5,7 in 10 F.

Stroj za izdelovanje netkanega tekstila tip MALIMO

Naj zaradi orientacije navedem še preostale tipe osnovnega stroja Malimo, ki pa jih firma Textima ni razstavila. Nam najbolj poznani je tip Malipol, ki daje izdelek z enostransko zano površino in se izdeluje s prešivanjem tkanine, pletenine, folije ali koprane z vezno osnovo z uporabo zanočnih platin, ki omogočajo tvorbo zank v različni višini do max. 11 mm. Tip Voltex daje prav tako izdelek z zanočno površino. Kot podloga služi blago (tkanina, pletenina), le da se to blago ne prešiva s prejo kot pri Malipolu, ampak se dovaja dolgovlaknata koprana, ki daje s pomočjo iglanja ter zanočnih platin zanočno površino in tako dokaj voluminozen proizvod.

Tip Malivlies predstavlja prešivanje koprane z vlakni

omenjeni stroj Malipol firme Textima z lahkoto dosega 1000 vrtljajev v minuti, v večini primerov izbranih artiklov predlaga firma obratovanje s 1200 vrtljaji v minuti, videti pa je bilo tak stroj v obratovanju tudi že s 1500 vrtljaji v minuti. Če so potrebe po enostranskem frotirju, ima vsekakor prednost stroj tip Malipol, če pa so potrebe po obojestranskem frotirju pa verjetno po ekonomičnosti prednačijo tkalski stroji.

Poudarim naj še, da je bilo na področju pletenja in ostalih načinov izdelave netkanih izdelkov razstavljeno veliko število elektronskih naprav za regulacijo in kontrolo deziniranja — vzorčenja izdelovanja artikla.

dipl. ing. Stanko Pesjak

Zakaj se nadurno delo obračunava samo po obračunski osnovi?

Že pred leti so samoupravni organi naše delovne organizacije sprejeli sklep, ki je formuliran v 20. členu pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, da se delavcu za nadurno delo udeležba pri delitvi sredstev za osebne dohodke obračunava s povečanjem obračunske osnove za 50%. Ne more pa ta udeležba biti merilo za povečanje OD po drugih merilih. Naš pravilnik pa je v skladu s samoupravnim sporazumom tekstilne industrije in s sindikalno listo. 16. člen samoupravnega sporazuma namreč določa, da gre delavcu za delo, ki traja dlje kot poln delovni čas dodatek v višini 50% obračunske osnove ali dosežene akontacije osebnega dohodka.

Tržiška vpadnica in naše podjetje

Večletno obljubljanje, pregovarjanje in projektiranje je končno rodilo sadove. Tik pred zimo so stekla dela na tržiški vpadnici. Ker poteka gradnja ob našem podjetju in posega v naše tovarniško območje, smo gotovo zainteresirani, da kaj več izvemo, kako in kaj je s to zadevo.

Z novo cesto Naklo—Ljubelj je Tržič ostal ob strani brez prave povezave proti Podljudelju in brez primerne ceste vpadnice, ki bi povezovala novo cesto z mestom. Mnenje, da je bila tudi gradnja nove vpadnice stvar takratnega investitorja — republike, je naletelo na gluha ušesa pristojnih organov. Nato je preteklo 12 let, da se je najprej ugotovila nujnost po sodobni vpadnici, da se je pričelo s študijami in idejami oz. idejnimi načrti, da so bili opravljeni razgovori s prizadetimi in dobilo soglasje in da se je pričelo misliti na finančna sredstva. Sicer pa bolje danes kot jutri, bolje jutri kot nikoli. Kot vidimo, priprav ni bilo malo, glavno pa je, da se je zadeva premaknila z mrtve točke.

Z idejnimi načrti je bila glavna trasa hitro določena, ker ni bilo izbire. Pri vseh novogradnjah ob bodoči tra-

si je bilo treba v tem času že upoštevati in se ozirati na zahtevane pogoje.

Tako je bilo z gradnjo paviljona in spomenika NOB, nove pošte, našega bombažnega skladišča in tovarniškega objekta Peko.

Projektantom smo dali na razpolago zahtevane podatke o poteku naših kablov, vodo- voda in o hidrocentrali IV. Že na idejne načrte so imeli naši predstavniki pripombe. Želja, naj se cesta razširi v levo stran, v breg, in ne na naše zemljišče, je bila od projektantov zavrnjena, češ da bi bila ta varianta mnogo dražja.

Tudi na glavni projekt smo imeli pripombe. Upoštevali so nao željo, da je treba zgraditi namesto nasipa oporni zid za našim parkiriščem, s čemer smo ohranili okrog 300 m² tovarniškega zemljišča.

Nadalje smo imeli pomisleke, če bo naš industrijski kanal prenesel težo hodnika za pešce, kot zahteva projekt. Preiskave Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij iz Ljubljane so pokazale, da je kanal zdrav in dovolj trden in bo prenesel vse nove obremenitve pločnika. Naša naslednja zahteva je, da delni

potek pločnika preko vodostana HC IV ne sme ovirati normalnega obratovanja centrale, kljub znižanju obodnega zidu in kljub prestavitvi pretočne stene. Seveda pa smo pokazali pripravljenost, da jim v pomladanskem času, ko bo dovolj vode na naših zgornjih centralah, omogočimo delo s tem, da bomo za določen čas ustavili obratovanje te centrale. Problem, ki se bo šele pokazal, na katerega pa smo investitorja opozorili, je bodoča ograditev in zavarovanje tovarne z ozirom na tolikšno približanje vpadnice.

Z deli so pričeli na srednjem odseku vpadnice, ki sega od naše uvozne ceste do iztoka industrijskega kanala v Bistrico, to je dolžine približno 300 m. Zakaj začeti na sredi, bo marsikoga zanimalo. Zato, ker je ta del obstoječe ceste najožji, zato najbolj nevaren in kar je glavno, ta del bo najcenejši, z možnostjo takojšnjega pričeka del. V zgornjem delu vpadnice, ki sega prav do »Albanije« ima cestišče mestoma že zadostno širino. Druga stvar, ki združuje in onemogoča pričetek del na tem odseku, pri stopnicah, ki vodijo v našo trgovino v vili, je planirano križišče vpadnice z novo uvozno cesto v naše podjetje in cesto proti Pristavi. Gradnja obeh odcepov ne bo enostavna niti ne poceni. Tudi načrti še niso kompletni. Torej naša uvoznica bo prestavljena. Da je to nujno, bomo razumeli, če vemo, da bo na kraju sedanjega odcepa v BPT vpadnica razširjena oziroma pomaknjena za 7 m proti tovarni in zvišana za približno 60 cm. Sedanja strmina, ki nam v času poldnice že sedaj predstavlja problem, bi se v tem slučaju tako povečala, da bi bil zlasti v zimskem času avtomobilski prevoz nevaren in skoraj nemogoč.

Vsak voznik avtomobila bo trdil, da je najbolj »zaguljeni« del obstoječe ceste in zato najnujnejši spodnji del z ovinkom pri Preski in z mostom. Morda je tako, morda tudi ne. Z omejitvijo hitrosti in pametno vožnjo ter z delno razširitvijo na najožjih mestih bi ta odsek lahko še ostal, če pomislimo na visoke finančne stroške za gradnjo 40 m dolgega poševnega mostu čez Bistrico. Na lokacijski razpravi so strokovnjaki republiških služb zahtevali izdelavo načrtov za ravno traso z novim mostom, rok izdelave pa ni bil določen, ampak

prepuščen občinski skupščini z ozirom na možnosti financiranja. Torej bomo na ta del nove vpadnice lahko še malo počakali, ali pa tudi ne. Ko bo gotova cesta na srednjem odseku, bomo šele opazili nujnost ureditve spodnjega dela.

Varianta z novim mostom, če jo sploh lahko še tako imenujemo, na spodnjem delu našega podjetja občutljivo poseže v naše tovarniško območje. Takrat bo odstranjen del skladiščnih provizorijev in baraka s cirkularjem. Nadalje poteka nova trasa vpadnice preko rokometnega igrišča, odstranjen bo tudi stanovanjski provizorij Cesta Ste Marie aux Mines 5, odstranjena bo tudi nekdanja kurilnica za lokomotive.

V končni fazi, ko bo vse gotovo, bomo šele razumeli korist in upravičenost nove vpadnice. Kljub težavnemu terenu ne bo več hudih ovinkov, strmina bo zmanjša-

na oziroma raztegnjena, cestišče bo široko 7 m, ob desni strani pa bo potekal hodnik za pešce v dodatni širini 2,55 m.

Prva dela, ki jih sedaj opazujemo, služijo za gradnjo pločnika za pešce, ki bo na srednjem odseku vpadnice zaradi pomanjkanja prostora potekal preko armiranobetonske konstrukcije, za katero so stebri že deloma gotovi. Ta dela (betonske objekte) izvaja Vodnogospodarsko podjetje iz Kranja, kot najugodnejši ponudnik, dela na sami cesti pa bo izvajalo Cestno podjetje iz Kranja. Kljub zimi delo lepo in hitro napreduje. Otežučeno je delo ob tako prometni cesti, tudi mimoideči promet je oviran, zato pa je urejen s semaforjem.

Dober začetek nam torej daje upanje, da se bomo morda kmalu lahko varno vozili in varno peščili po novi vpadnici, s katero bo Tržič res mnogo pridobil.

Metod Ahačič

Nova montažna industrijska hala

Investicija nove montažne hale je bila prvotno namenjena za skladišča, ki nam jih primanjkuje in ker smo želeli odstraniti staro skladišče nasproti avtomehanične delavnice, ki je leseno in iz požarnovarnostnih razlogov nevarno. Prva ovira, na katero smo pri gradnji naleteli, je bil naš glavni kanalizacijski kolektor, preko katerega je bila to edina še nezazidana površina tovarniškega območja, primerna za takšno gradnjo. Objekt je bil montažnega sistema, zato je gradnja do strehe hitro napredovala.

Ker ni bilo izgledov, da bi si v bližnji prihodnosti še lahko privoščili takšno ali podobno investicijo v nove objekte in ker smo z ozirom na bodoči razvoj podjetja morali vlagati finančna sredstva v druge investicije (stroje), je prišlo do spremembe namembnosti (SDS, 16. redna seja, točka 5 d, 2. 6. 1975) in sicer, da nova hala nudi streho novim brezoljničnim tkalskim strojem in jacquardom. Ta sprememba je potegnila za seboj dosti problemov, dela in čakanja, kar je povsem razumljivo, če poznamo razliko med skladiščem s štirimi stenami in streho ter proizvodno halo, kjer so najmodernejši stroji in zaposlene ženske. Z dodatnimi načrti je bilo potrebno opremiti halo z ogrevanjem, dvojno zasklitvijo, izoliranim stropom, z dodatno električno energijo za razsvetlavo in pogon, s transformatorsko postajo, z dvigalobami, sanitarijami in jacquardom.

Nemajhne težave nam je s tem v zvezi povzročil in nam še povzroča novi zakon o investicijah in uvozu opreme. Tako se nam je najprej zataknilo pri zasklitvi (uvoz), za klimatske naprave pa še danes čakamo na avtomatiko in ventilatorje. Vse je naročeno in vse že plačano. V de-

lu so tudi dodatni izračuni in načrti za statiko nosilne plošče, ki ni bila računana na dinamične obremenitve oziroma tresljaje, ki jih povzročajo tkalski stroji. Z manjšimi dodatnimi ojačitvami v kletnih prostorih bo to urejeno. Ko bodo gotove klimatske naprave, speljana priključka za paro in elektriko ter montirana transformatorska postaja, bo zgornja etaža pripravljena za montažo strojev, ki so že dobavljeni. Med montažo bodo opravljena preostala slikarska in pleskarska dela, po montaži strojev pa še obdelava tal z betonskim ekstrihom in plastičnim premazom. Vprašanje dvigala oz. dvizne mize še ni finančno rešeno.

V spodnji, kletni etaži je še malo več dela, hujše težave pa so že za nami. V gradnji so sanitarije in gardero- be, transformatorska postaja je v montaži, zgornja plast betonskega tlaka še ni gotova (mraz) in klimatizacija je v delu. Prvotno zamišljena speljava klimatskih cevovodov bi nam onemogočila postavitev in obratovanje našega snovala in malipol strojev, ker bi dobljena koristna višina pod cevovodi znašala komaj 1,70—2,00 m. Zato je bila postavitev cevovodov nujna, kar pa je zahtevalo prebitje betonskih sten predvidenih prostorov za posebne namene.

Ko bo objekt dovršen in ko bo mraz pojenjal, je v planu tudi zunanja ureditev z nujnim asfaltnim cestiščem okrog objekta, z zaščitno ograjo in kanaliziranjem površinske vode.

Naša skupna želja je, da bo objekt po tolikšnih težavah čimprej dovršen in da bi imeli od njega čim večje koristi.

Tehnični direktor
Marjan Šarabon

Za našo varnost moramo skrbeti sami

(Nadalj. iz prejšnje številke)

Službo zavarovanja in varnosti organizacije združenega dela sestavljajo vratarji, dežurni gasilci in vodja obrambnih priprav. Do sedaj smo spoznali poleg glavnih splošnih načel tudi pravice in dolžnosti vratarjev, oglejmo si še najpomembnejše pri dežurnem gasilcu in vodji obrambnih priprav:

Dežurni gasilci morajo skrbeti, da so gasilni aparati in druge gasilne naprave za gašenje požara v brezhibnem stanju in da so ob vsakem času na razpolago in lahko dostopne.

Nadzorovati morajo vskladiščenega blaga in surovin ter drugega materiala ter opozarjati na morebitne nepravilnosti (dostop do sredstev za gašenje).

Delavce, ki delajo na požarno nevarnih mestih, morajo poučiti o ravnanju z gasilnimi ročnimi aparati in o mestih, kjer se le-ti nahajajo.

Navzoči morajo biti pri varilnih delih in pri drugih delih, pri katerih se uporablja odprt ogenj, da predhodno izvedejo vse preventivne ukrepe, da ne pride do požara.

Skupaj z ustreznimi odgovornimi strokovnimi delavci

v elektro jaki in šibki tok ter v mehanični delavnici morajo skrbeti, da so avtomatske naprave za gašenje požarov v brezhibnem stanju in da so enkrat mesečno komisijsko pregledane.

ZAKLJUČEK:

Upam, da je bilo iz člankov, ki smo jih pod tem naslovom objavljali v nekaj številkah našega TEKSTILCA, jasno razvidno, kdo je že po službeni dolžnosti odgovoren za NAŠO VARNOST, vendar želimo še enkrat poudariti, da le-ta ne bo zadostna in taka kot si jo želimo vsi, če jo bomo prepustili le službi, ki za to skrbi. Za našo varnost smo dolžni skrbeti prav vsi, ki združujemo svoje delo v naši organizaciji združenega dela in ta varnost bo tem večja, čim bolj bomo sodelovali z ustrežno službo, čim bolj bomo skrbeli tudi sami za dvig naše VARNOSTNE KULTURE tako, da bomo temeljito spoznali naše interne akte, ki o tem govorijo, ter se po tem tudi ravnali.

S tem namenom je bil v dneh od 4. 2. do 6. 2. tudi organiziran seminar na Bledu, ki smo se ga udeležili trije člani naše službe za zagotovitve varnosti. Nova spoznanja, ki smo jih dobili za področje varnosti in DRUŽBENE SAMOZAVEŠTIVOSTI kot celote, nameravamo prenesti tudi drugim članom kolektiva in vas vabimo, da se teh predavanj, ko bodo organizirana, udeležite tudi vi. I. G.

Pisma bralcev

V pismu, ki ga je prejelo uredništvo našega internega glasila, pod rubriko »Pisma bralcev«, bralec iz Bistrice pri Trzinu sprašuje, kaj se je do sedaj že ukrenilo glede telefonskih zvez v njihovem naselju. Pisec pisma se sklicuje na dvoje anket, ki sta bili izvedeni s strani PTT, obenem pa ugotavlja, da je stanje še vedno tako kot je bilo pred leti. Interesentov, pravi, je mnogo, saj imajo v blokih, kjer stanujejo, že instalirane telefonske priključke.

Bralca predvsem zanima, kdaj bo PTT pričela s konkretizacijo izpolnjevanja želja stanovalcev v Bistrici.

Tov. Rozmanova, upravnična PTT Trzin, nam je podrobno razložila problematiko okoli kabliranja naselja Bistrice.

Ko so začeli z izgradnjo blokov v Bistrici, so predvideli le vodovodne in električne priključke, na telefonsko napeljavo pa so popolnoma pozabili, oziroma so jo upoštevali le pri izgradnji blokov.

Nastaja problem lokacije položitve primarnega kabla do Bistrice. Izdelani so bili že trije projekti, ki so že sami po sebi precej dragi, a so bili vsi zavrnjeni — zadnji zaradi gradnje nove vpadnice v Trzin.

K tako velikemu objektu kot je kabliranje celotnega naselja, bi morala pristopiti širša skupnost, ker mi tako velikih finančnih sredstev nimamo.

Če bo družbena skupnost tudi finančno zainteresirana, imamo tudi za letos kot lansko leto predvideno kabliranje do Bistrice. Primarno kot sekundarno kabliranje pa je pogojeno in odvisno od kreditov, če jih bomo dobili pri »Ljubljanski banki«. Če le-teh v dovoljeni meri ne bo, bi morala s finančnimi sredstvi pomagati Občinska skupščina Trzin, krajevna skupnost Bistrice ali pa krajanji s samoprispevkom.

Anketo je PTT Trzin res izvedla že dvakrat, a odzivanj je bil kaj skromen. Upravnična nam je postregla z naslednjimi podatki:

Letos so trzinškim potrošnikom uslug PTT odposlali 4200 anketnih lističev, izpolnjenih se je vrnilo le 1200. V naselje Bistrice je bilo poslanih 843 anket, vrnjenih pa 245, seveda od omenjenega števila niso bili vsi anketiranci zainteresirani za telefonski priključek v svojem stanovanju.

Tudi v interesu PTT je, da bi bilo v Trzinu in okolici čim več telefonskih priključkov.

Uredništvo

Eno vprašanje — šest odgovorov

Letos mineva 66 let, odkar so na mednarodni konferenci žensk v danskem mestu København zastopnice socialističnih strank sprejele predlog sekretarke Mednarodnega ženskega sindikata Klare Zetkin, naj bi 8. marec vse delovne žene praznovale kot svoj praznik. Na delovnem mestu v podjetjih smo tej enakosti vsekakor bližje kot doma, saj žena, mati in delavka nosi doma še pretežni del bremena vzgojiteljice in gospodinje svoje družine. V našem podjetju je zaposlenih 1280 delavcev, od teh je kar 844 žensk ali dobri dve tretjini. Prav zaradi navedenega podatka smo sklenili, da prav delovne žene povprašamo, kako praznujejo svoj dan.

Angelca Krevs je v BPT zaposlena od 1951. leta. Najprej je delala v belilnici. Ker ji kuhanje, kot pravimo, leži, je 15 sezon odhajala v Poreč, si-

Vsako leto me otroka skromno obdarita. Čeprav je bilo preteklo leto — leto žena, ženske nismo občutile izboljšav, saj je delovni dan za

cer pa je od 1969. leta zaposlena v kuhinji.

»Lani sem imela nekoliko več časa za praznovanje, ker sem prav tedaj prišla z operacije. Včasih smo ženske praznovale slovesnejše, saj smo vrsto let vse ženske zaposlene v BPT imele skupno praznovanje v domu »Partizan«. To je bilo veselo, toda le redkokdaj zame, saj sem vedno morala kuhati klobase ali kavo.

Vika Blažič dela v obračunski pisarni. V naši OZD je že od 1960. leta. Najprej je delala v tkalnici, sedaj pa že dobro leto obračunava osebne dohodke naših delavcev.

ženo vedno enak, zjutraj ali popoldne. Večkrat se zgodi, da moram že ob 4. uri zjutraj biti v kuhinji, če je jed treba praziti ali kuhati meso.

Tudi letos, kot že vsa leta nazaj, bom svoj praznik praznovala kar doma v krogu svoje družine, saj se tam še najbolje počutim.

Pričakujem, da bom ta ponedeljek v menzi videla več vedrih moških obrazov in da vsaj ta dan ne bi bilo kritike na naše delo.

Ijati kje drugje kot doma. Se vselej so se me vsi štirje spomnili s skromnimi darili, kaj dražjega pa nikoli nisem pričakovala, ker moramo živeti skromno — mož je namreč invalidsko upokojen.

Razen tega, da sem slišala in brala o letu delovnih žena, se mi zdi, da je ostalo le pri besedah, saj je prav na tem področju težko kaj izboljšati,

zato tudi letos ne pričakujem kaj posebnega; praznik bo potekal v toplem družinskem vzdušju. Vsi se dobro zavedamo, da si brez zdravja ni mogoče predstavljati zadovoljstva v družini, zato mi je všeč, da so letošnje nagrade v glavnem namenili za nakup aparature, ki bo omogočila odkriti raka na dojki že v zgodnji razvojni dobi.

Tilka Pernuš dela v predilnici že od 1947. leta. Vseskozi posluhuje Rieter prstančne predilne stroje.

»Stanujem v Lešah, od koder se že 29 let vozim z delavskim avtobusom. 25 let sem delala tudi v nočni izmeni, lahko si mislite, kako se mi je oddahnilo, ko so nočno izmeno na teh strojih ukinili. Včasih, ko so bili otroci še majhni, je bilo mnogo težje posebno tisti teden, ko sem delala ponoči, spala sem le dve ali tri ure na dan.

Doslej nam je krajevna skupnost do dneva žena še

vedno pripravila pogostitev in lahko rečem, da sem ta dan še vedno lepo proslavljala, to tudi tedaj, ko so bili otroci še majhni. Od vseh družinskih članov sem bila na ta dan še vedno deležna pozornosti.

Tudi letos bo praznovanje dneva žena potekalo približno tako kot prejšnja leta, le da bomo me Lešanke praznovale že v nedeljo.

Prav se mi zdi, da bomo tudi me žene same lahko prispevale svoj delež za nakup aparature zgodnjega odkrivanja raka.

Ivanka Košir dela na Mansew šivalnem stroju — šiva dela v konfekciji. »Že dvakrat sem babica, saj imam hčer, ki je stara že 24 let. Delam na dve izmeni, raje

predilnici, sedaj pa že 8 let dela v konfekciji.

(Nadaljevanje na 8. str.)

Eno vprašanje . . .

(Nadaljevanje s 7. str.)

popoldne, ker v tem primeru doma naredim največ; lahko pospravim in skunam kosilo za moža in sina.

Ko sem bila poročena 6 let, sem prvič odšla praznovati z očetom in materjo. Mož tedaj ni hotel iti, ni se namreč mogel otresti stare navade, da sva ob majhnih otrokih praznovala kar doma. Nobe-no leto še ni minilo, da na ta dan ne bi doživela kakega

prijetnega presenečenja. Najbolj se na ta dan razveselim obiska in voščil mojih dveh vnučkov.

Za letošnje praznovanje dneva žena ne planiram nič posebnega, saj izgleda, da s skupnim praznovanjem ne bo nič, ne v tržiskem »Partizanu« ne v Križah. Toda prijetno bo kljub temu, saj mi mož na ta dan posveti še posebno pozornost.«

Mara Majer je že od 1949. leta zaposlena v BPT. Vseskozi dela v komercialnem sektorju.

»Kljub temu, da se iz obilice dela včasih ne vidim, sem z delovnim mestom zadovoljna, saj je prav od prodaje odvisen finančni uspeh celotnega podjetja.

Že kot mladinka sem bila od leta 1943 organizirano

Preteklo leto je bilo leto delovnih žena. Mnogo se razpravljalo o izboljšanju položaja ženske v družbi in na njenem delovnem mestu. Že se kažejo prvi rezultati. Porodnice imajo podaljšan porodniški dopust. S tem jim je dana možnost posvetiti več skrbi in negi svojega otroka; ženam se vedno bolj ukinja nočna izmena pa tudi z vrtilci in otro-

vključena v ilegalno delo OF. Med vojno sem mnogo prestala, bila preganjana in zaprta.

Dan žena smo vedno živahno praznovali, včasih bolj kot zadnja leta. Vsi družinski člani so na dan žena do mene zelo pozorni. Ta dan je v stanovanju mnogo cvetja.

škimi jaslami smo zlasti na Gorenjskem že dosegli lepe uspehe.

Tudi letošnje leto ne predvidevam, da bi praznovala slovesnejše kot pretekla leta. Zopet bomo to popoldne preživeli skupaj v prisrčnem družinskem vzdušju.«

Milica Kosmač dela v drugem nadstropju nove tkalnice že od 1966. leta. Celih šest

let je delala tudi v nočni izmeni, sedaj pa dela le dopoldne in popoldne.

»Nikakor nisem mogla najti miru — spanja pa tisti teden, ko sem delala ponoči skoraj ni bilo. Ko je bil sin Uroš star tri leta, so zame nočno izmeno ukiniteli, takrat se mi je res oddahnilo.

Mislím, da se od takrat, ko sem bila še dekle, glede praznovanja, ni mnogo spremenilo.

Ce ima mati majhnega otroka, ne utegne, da bi šla z možem kam proslavljati. Odkar sem poročena, sem na ta dan deležna cvetja in bonbonjere. Moram reči, da mi mož pri gospodinjskih delih rad pomaga; na ta dan pa so gospodinjski opravki izključno njegovo delo.

Leto žensk, ki je že poteklo, je v naši OZD dobilo svoj odraz v postopnem ukinjanju nočnega dela, kar se mi zdi popolnoma pravilno, saj delavka — mati ob taki razdelitvi dela ne more najti časa za svojo družino.«

F. G.

Utrinki s Himalaje

(2. nadaljevanje)

11. 8. — odhod z Brnikov Iz Boeninga s tesnobo v srcu opazujem razgiban relief Karavank in Alp, ki se nam hitro odmikajo. Tokrat so mi pred očmi zaplesali spomini na prijetne trenutke, ki sem jih s prijatelji preživel na sneženih poljanah pod Košuto, spomin na previse, kamine in počí v naših stenah, spomin je splaval tja pod Srce in Za Ak ter navzdol na dišeče poljane Rajske livade.

In potem je naše letalo kar naenkrat pristalo na frankfurtskem letališču. Vse je tako hitro minilo. Slovo od domačih, prijateljev in znancev, carinske zadeve in polet v jasno avgustovsko nebo.

V prostorih letališčne zgradbe se z doktorjem dolgočasiva, ko straživa našo prtljago. Ostali so šli v mesto, midva pa sva medtem pregledala že vse izložbe trgovin brezcarinske cone. Prostore v letalu za New Delhi imamo rezervirane za popoldne ob 17. uri.

Celih 8 ur je trajal naš polet iz Frankfurta do Indije. Dolgčas preganjajo obroki, ki jih nosijo stevardese, na sporedu je bil tudi film, toda kakšnega posebnega zanimanja za to nismo kazali. Spali smo, tekla je debata in pokali smo vice. Nek naš duhovitež je izustil, da je doslej videl že štirideset lepših deklet kot je njegova, ampak da mu bo verjetno še vseeno dolgčas po njej. Kljub nekakšnemu opravičilu, ki zveni na koncu, ne vem kaj bi si mislilo to dekle.

12. VIII. — Ob enih ponoči pristanemo na stezi letališča v Delhiju. Vročino že zdaj močno čutimo, kaj bo šele podnevi. Pred carino nas čaka predstavnik naše ambasade, nato pa se skupno trudimo pri urejanju carinskih zadev. Pozneje nas avtobus prepelje do hotela Ranjit, kjer bomo prenočili. Še isto dopoldne poziramo fotografu, kajti dobiti moramo naše fotografije za izdajo vizumov. Popoldne imamo vse to urejeno. Vročina je obupna. Hladimo se ob ledeni coca coli in v sobah pod velikimi ventilatorji, ki nam prijetno hladijo razgreta telesa.

Ves dan imamo cel kup opravkov. Tudi naša osebna oprema še vedno leži na carini letališča. Ostali, večji del naših tovorov je romal že meseca junija z ladjo do Indije. Ker pa je bilo pristanišče v Bombaju prenatrpano, je ladja krenila do Madrasa, kjer so prevzeli našo robo. Aleš in Mišo, ki sta bila zadolžena za transport do Nepala, sta odpotovala dva dneva pred nami.

Hotel je sigurno edini kolikor toliko čisti kraj v Delhiju, kamor lahko zbežiš pred pogledi na revščino, gruhami prestradanih otrok, ki so vajejeni prosjačenja, umirajoče starce, ki polegajo v blatu. Prijatelji vedo povedati, da je v Bombaju in Kalkuti še huje. Zobač ima izkušnjo več, ko se usmili revežev. Ni govora, da bi bil podarjen rupijski drobšč pravično razdeljen med vse. Z vso naglico se proti njemu stegne koščen roka, ki hlastno pograbí denar, nato pa vidiš samo še dirjajoče pete. Janko in Zobač odhajata še naprej na potep po mestu, sam odidem v hotel, kjer ležim na postelji pod ventilatorjem in čakam, kaj bo še prinesel današnji dan. Upamo, da bomo kmalu odšli kam večerjat, saj razen obroka v avionu še nismo pojedli nič pametnega. Vseh teh skrbi nas reši večerja v hotelski restavraciji.

13. VIII. — Po zajtrku se odpeljemo na železniško postajo, od koder bomo z vlakom potovali proti vzhodu, vse tja do indijsko nepalske meje.

V kabini vlaka se Marjon in Zobač poglabljata v šah. Marjonu tudi »dohtarjevi« koristni nasveti ne pripomorejo do zmage. Sam skozi zamreženo okno kabine opazujem neskončno ravnino severne Indije. Na deželi izgleda, da ni takšne revščine kot v mestih. Polja obdelana z rižem in koruzo, pastirice s kozami in bivoli, ki se namakajo v mlakah, kmetje z lesenimi plugi po njivah, trgovci jezdiijo na kamelah, prizori, ki postanejo za nekatere dolgočasni, a zame so še zmerom zanimivi.

14. VIII. — V mestecu Barauni se presedemo na ozkotirno železnico. Vlak je zelo počasen, zato nam je neznosno vroče. Na postajah kupujemo sadje in ožemamo čaj z mlekom. Pa še to nam je premalo, zato se poslužimo naše destilacijske naprave, iz katere dobimo vsakih 15 minut 1 del pitne vode. Vročino preganjamo med vožnjo kar na strehah vagonov, dokler nas na naslednji postaji ne nakadi prometnik nazaj v vagon. Proti večeru se pripeljemo do Džabanija, trgovskega obmejnega mesteca. Carinske zadeve so na indijski strani hitro urejene zaradi spomina uslužbencev na lansko odpravo. Probleme imamo pri Nepalcih, kjer se zatakne pri radijskih postajah. Pravijo, da moramo imeti posebno dovoljenje z ministrstva za zveze. Sporazumemo se, da jih bomo dvignili obenem z našo opremo, ki bo prišla iz Madrasa. Še isti večer smo v Bi-

rantnagarju, kjer prespimo v hotelu Ra Ra.

15. VIII. — Vrvež na bazarju je za nas nadvse zanimiv. Potikamo se iz enega konca do drugega, kupujemo sadje in razne malenkosti, ki nam še manjkajo. Mimogrede opravimo še formalnosti na mestni policiji. Nikoli doslej še niso carinske, policijske in uradniške zadeve potekale tako hitro brez posebnih ovir kot letos. To vedo povedati fantje, ki so še imeli opravka s temi reči.

16. VIII. — Janez in Marjon ostaneta v Biratnagarju, ostali pa gremo z avtobusom kakih 40 km naprej do Dharana, naše zadnje postaje, od koder bomo pot do baznega taborišča nadaljevali peš. Prijazni policijski oficir nam da na razpolago prazno hišico. Pokrajina okrog mesta je zelo lepo obdelana, revščine skorajda ni. Občutek imam, da je nepalski narod bolj delaven. Z »dohtarjem« spet paziva na našo opremo, medtem ko se prijatelji kopljejo v oddaljenem toplém potoku. Nad Dharanom se razprostira gričevnat svet. To so prve vzpetine z indijsko-nepalske ravnine, pravijo jim Siwaliki. Preko njih se vali gosta megla in obeta se nam prvi dež na naši poti.

Zvečer, ko se prikažeta Janez in Marjon, imamo kosilo in večerjo obenem. Dolgčas preganjamo na vse načine. Ne vem več komu je padlo na pamet prečenje robu betonske strehe s prstmi rok. In potem, kdo bo prišel dlje. Mogoče sem bil preveč trmast, prišel sem skoraj do konca in si pri tem strgal skoraj vso kožo z blazinic prstov. Ostale je seveda ob pogledu na moje prste minila vsaka podobna trparija.

17. VIII. — Vest, da prihaja naša ekspedicija, se je hitro razširila daleč naokoli. V mestu se že zbira nosači, prihajajo tudi v naš kamp, nekateri verjetno le iz radovednosti.

Iz majhne, s slamo krite kmečke hišice odmevajo živahne nepalske melodije, seveda iz radia. Modernizacija močno prodira v notranjost dežele, seveda počasi, kajti cest, po katerih bi se stekal promet in hitrejši napredek, ni. Tovori tako romajo na hrbitih žilavih nosačev pa tudi nosačih, brez izjeme.

Mladi kuhar šerpa Danu s svojima pomočnikoma ravno pripravljata kosilo, ko nas s svojim prihodom presenetí Mišo. Z Alešem sta prispela s tovornjakom opreme iz Madrasa, tako da so naši tovori zdaj že na meji. Če ne bo pletov, bo pojutrišnjem start ekspedicije.

(Nadaljevanje na 9. str.)

Obisk pri naših upokojenih

Ta mesec smo se odločili, da vam predstavimo upokojenko, ki je polnih 30 let delala v naši delovni organizaciji, novembra pa bo že 20 let, odkar je bila upokojena; to je Cilka Logar, ki stanuje na Proletarski cesti 4. S svojim obiskom sem jo prenestil, ko je ravno šivala blazine. Pogovor je najprej stekel o starem šivalnem stroju, ki ga kot pravi ne zamenja niti za najnovejšega.

Ker upokojene delavke proletarskega porekla ponavadi nimajo preveč rožnate mladosti, me je zanimalo, kako je preživela to obdobje.

»Rojena sem bila v vasi Srednji vrh nad Gozd Martuljkom. Oče je že zgodaj, ko smo bili še čisto majhni, odšel v Ameriko. Nekaj časa je še pisal in nam poslal kako malenkost, potem pa je vsaka sled za njim izginila. Mati nas je preživljala s »taberhi«, saj svoje zemlje nismo imeli, le male krpe za hišo je bilo toliko, da smo pridelali zelenjavo, pa kakšna zeljnata glava je zrasla vmes.

Ko sem obiskovala 2. razred, sem odšla v Kranjsko goro služiti za pestunjo, a poleg tega sem morala delati vse: v kuhinji, hlevu in na polju, tako da mi za učenje ni ostalo dosti časa. Sicer pa v tistih časih z obiskom pouka niso bili tako zelo natančni kot danes, ko je za vsak izostanek treba prinesiti opravičilo. To so tedaj kmetje dobro vedeli pa tudi izkoriščali. Med I. svetovno vojno sem služila v Beljaku na Koroškem. Po končani vojni sem služila v Virovitici ob madžarski meji, nadalje pa me je težka pot služkinje vodila v Zagreb, od tod pa zopet v domači kraj, kjer sem delala na bližnji žagi.«

»Kakšne so bile razmere, da vas je življenska pot iz gornjesavske doline pripeljala v Tržič?«

»Večkrat se zgodi, da življensko pot preusmeri naključje. Bratranec, ki je bil orožnik v Tržiču, mi je prikrbel delo v tržiški predil-

nici in tkalnici. Vseskozi sem delala v tkalnici, kjer sem najprej posluževala ozke, kasneje, pred upokojitvijo, pa široke statve.

Leta 1931 sem se poročila, a mož je bil vseskozi bolan, imel je namreč rano na želodcu. Poročena sem bila le osem let, potem sem pa ostala sama z otrokoma. Imela sem srečo, da je bila pri mo-

či še moja mama, ki se je po moževi smrti preselila k nam. Zaslužiti sem morala sama za vse štiri, saj takrat ni bilo otroškega dodatka, mati pa tudi ni imela pokojnine.«

»Ker ste bili v času stavke zaposleni v naši delovni organizaciji, se te gotovo še spominjate?«

Med trgovinami na bazarju opazimo brivnico, ki sicer ne bi bila zanimiva, če ne bi poleg striženja opravljali tudi masažo glave in telesa do pasu. Dolgoprsti brivec se za nas še posebno potruži. Kaže bele zobe pri tem pa pridno obdeluje lasišče, da mu prsti kar pokajo. Nam pa pokajo vratne kosti in vretenca, ko ti ob koncu zasuče glavo levo in desno. Če ne počij prvič, pa počij drugič sigurno. Takrat so se naši »ksihti« skisali. Po masaži se prijetno osveženi in sproščeni vrnemo nazaj v naš kamp.

Vsi tvorijo so srečno prispele. Jutri odhajamo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Razlaga manj znanih besed in pojmov:
1 indijska rupija je 2.25 din
1 nepalska rupija je 1.44 din
bazar — trg s stojnicami in trgovinami

Soder

trebna zasluženega počitka.«

»S čim si krajšate čas, sedaj ko ste v stanovanju ostali sami?«

»Casa imama res dovolj, a ga, vsaj mislim tako, koristno uporabim. Rada šivam, radio pa tudi toliko poslušam in časopise prebiram, da ne izgubim stika s svetom.

Še vedno hodim vsako jutro okrog 6. ure v sinovo stanovanje, ki je v sosesčini, da oblečem 18 mesečnega vnučka. Oh, z nami starimi mami je pač tako, da smo še

vedno potrebne, naj si bo to glede varuštva pa še marsikaj drugega je treba postoriti.

Kmalu bo pomladansko sonce ogrelo moj mali vrtniček na rebri nad hišo, kjer stanujem. Tu bom odložila svoje spomine in skrbi, saj si ob zemlji, ki jo rahljam, še vedno najbolj odpočijem.«

Odšel sem z željo, da bi Logarjeva mama po tolikih naporih svojo jesen življenja živela zdrava in vesela še dosti let.

F. G.

Prehrana nosečnic

Prehrana vse življenje pomembno vpliva na zdravje in počutje vsakogar, še posebno pa je, da to vè in upošteva noseča žena. Plod v njej se bo le tako pravilno razvijal in le tako bo njena nosečnost potekala pravilno. Bistveno pri vprašanju prehrane v nosečnosti je, da so v hrani nosečnice prisotne vse, za nosečnost potrebne prehranske sestavine v zadostni količini in v pravilnem medsebojnem razmerju.

Količina hrane v nosečnosti

Količino hrane, ki jo potrebuje nosečnica, izražamo s kalorično vrednostjo. Z zadostnim dovajanjem kalorij v hrano nosečnice mislimo kritje potreb materinega in fetalnega organizma. Potreba po zvišanju kalorij ne nastopa v prvi, ampak šele v drugi polovici nosečnosti, in to za + 15% do + 18% kalorij. Tako npr. potrebuje noseča žena, zaposlena v gospodinjstvu ali če opravlja drugo lahko delo, v drugi polovici nosečnosti k 2500 kalorijam še 300 kalorij dnevno. To po-

višanje kalorij, izraženo v živilih, znaša npr. 4 dl mleka ali 3 jajca ali 100 g kruha. Stopnjevanje kalorij proti koncu nosečnosti ni potrebno (zaradi manjše aktivnosti in ekonomičnosti gibanja v visoki nosečnosti).

Od pravilnega dovajanja kalorij v nosečnosti je močno odvisen porast telesne teže žene.

Telesna teža in nosečnost

Fiziološki porast telesne teže v nosečnosti je od 8 do 11 kg. Krivulja porasta pa ni enakomerna po mesecih nosečnosti, kar je razvidno tudi iz tabele 1. Pridobivanje teže je v prvi polovici manjše, v drugi pa večje zaradi plodove rasti in tkivnih sprememb pri nosečnosti. Suhe žene se smejo zrediti nekoliko več, ženam s čezmerno telesno težo izven nosečnosti pa je dovoljena spodnja meja. Za evidenco o primerenem porastu telesne teže je potrebna redna kontrola tehtanja vsaj ob vsakem zdravniškem pregledu v posvetovalnici.

Tabela 1 — Porast telesne teže — po mesecih nosečnosti

Mesec nosečnosti	kilogrami
1.—3. mesec	0
4.—5. mesec	2,35
6. mesec	1,5
7. mesec	1,9
8. mesec	2,0
9. mesec	2,0
10. mesec	1,25
Skupaj	11,00

Tabela 2 — Zakaj se poveča telesna teža v nosečnosti?

Vzrok	kilogrami
1. Teža otroka ob rojstvu	3 — 4
2. Povečanje maternice	1
3. Povečanje dojke	1
4. Rast posteljice	0,5
5. Plodovnica	0,5
6. Povečanje količine krvi	0,5—1
7. Podkožno maščevje	0,5—1
Skupaj	7 — 9

Redukcijska dieta in nosečnost

Stradalne kure so v nosečnosti kontraindicirane. Dnevna poraba kalorij ne sme biti nikdar zmanjšana pod 1500 kalorij, in še to le na račun ogljikovih hidratov in maščob, beljakovine pa morajo ostati nespremenjene.

Kakovost hrane v nosečnosti

Važnejša od količine hrane je njena kvaliteta. Iz fiziolo-

gije prehrane vemo, da so glavni viri za razvijanje in energijo v telesu ogljikovi hidrati, beljakovine pa so namenjene za nastajanje novih tkiv in nadomeščanje izrabljenih. Kakovost hrane v nosečnosti pomeni pravilno razmerje osnovnih sestavin hrane v jedilniku nosečnice.

(Nadaljevanje na 10. str.)

Prehrana nosečnic

(Nadaljevanje z 9. str.)

Beljakovine v nosečnosti

Kakor pri vsakem rastočem organizmu se tudi pri nosečnici potreba po beljakovinah za 50 % poveča. K biološkemu minimumu potrebuje nosečnica dnevno dodatnih 30 g beljakovin. Dnevna potreba pred nosečnostjo znaša 1,5 g na 1 kg idealne telesne teže. Od teh naj bo 2/3 beljakovin živalskega izvora. Te potrebujejo za pravilen razvoj plod in njegov sestavni deli. Beljakovine pa potrebuje tudi materin organizem.

Mlečne žleze jih potrebujejo tudi za svoj razvoj, maternica se znatno poveča, kri se obogati z beljakovinami. Pri deficitni hrani bo plod za svojo izgradnjo črpal beljakovine iz materine rezerve. Če bo deficit trajal dlje časa jih tudi plod ne bo dobil dovolj. Zelo pomembno je, v katerem mesecu nosečnosti je obstajalo to pomanjkanje.

Pomanjkanje beljakovin ima za posledico v zgodnji

nosečnosti večje število splavov, zmanjšano duševno zmogljivost otrok v poznejšem življenju, zmanjšano odpornost proti infekcijam, slabokrvnost, nepravilen razvoj ploda in zmanjšano težo ploda.

Maščobe v nosečnosti

Količine maščob v nosečnosti ni treba zvišati. V naši prehrani ni bojzani, da bi bilo v prehrani nosečnice premalo maščob, običajno jih je preveč.

Zaradi obremenjene presnove jeter v nosečnosti jih je dovolj 25 % od skupnih kalorij — to je 70 g dnevno. V tej količini so vsote vidne maščobe, ki jih jedem dodajamo in nevidne, ki jih živila vsebujejo v svoji sestavi (npr. v enem litru mleka — 32 g maščob). Pri uporabi maščob v nosečnosti dajemo prednost rastlinskim maščobam. Prednost pri izbiri imajo tista olja, ki vsebujejo v svoji sestavi več linolne kisline (glej tabelo 6).

Tabela 3

Sestavina hrane	% kalorij	kalorije	sestavine v g
Beljakovine	15	420	= 100 g B
Ogljikovi hidrati	60	1.680	= 420 g OH
Maščobe	25	700	= 77 g M
Skupaj	100	2.800	

Tabela 4 — Dnevna poraba po sestavinah hrane in kalorična vrednost

Sestavine hrane	Izven nosečnosti	V nosečnosti	Opomba
Kalorična vrednost	2500	2800	v drugi polovici noseč.
Beljakovine	1 g/kg t. teže	1,5 g/kg t. t.	2/3 od teh živalskih
Ogljikovi hidrati	6—8 g/kg t. t.	6—8 g/kg t. t.	zvišanje ni potrebno
Maščobe	1 g/kg t. teže	1 g/kg t. teže	priporoč. le rastlinske
Kalcij	0,8 g dnevno	1,5 g dnevno	
Železo	12,5 mg	20 mg	drobovina, špinača, rumenjaki
Vitamin C	50 mg	100 mg	1 pomaranča vseb. 50 mg 1 jabolko vsebuje 5 mg
Vitamin D	—	400 E	maslo, mleko, ribje olje, rumenjaki
Kuhinjska sol	10 g	5 g	manj slano hrano

Tabela 5 — Dnevna potreba beljakovin v živilih

Vrsta beljakovin	Količina živila	g
Živalske beljakovine	2/3	100 g mesa, 1 liter mleka, 1—2 jajci
Rastlinske beljakovine	1/3	250 g krompirja, 300 g črnega kruha
		Skupaj 91

Tabela 6 — Linolna kislina v vrstah olj

Vrsta olja	% linolne kisline
Sončnično olje	50—64
Olje iz koruznih kalčkov	40—55
Sojino olje	45—50
Olivno olje	3—15
Svinjska mast	6
Maslo	2—5

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Sistemizacija delovnih mest

Na predzadnji seji skupnega delavskega sveta v mesecu decembru je bil dan v obravnavo predlog novega pravilnika o sistemizaciji delovnih mest, ki je bil pripravljen s sodelovanjem strokovnih in političnih delavcev delovne organizacije. Zaradi nekaterih nesoglasij oziroma nerazčiščenih vprašanj predlog na tej seji ni bil potrjen. SDS je sprejel sklep, naj se sporna vprašanja ponovno proučijo ter naj se pripravi nov predlog, katerega naj komisija, ki jo je SDS imenoval na tej seji, obravnava skupaj z delegati SDS in z vodilnimi in vodstvenimi delavci v posameznih delovnih enotah. V komisijo so bili imenovani: glavni direktor, tehnični direktor in obratovodje vseh štirih osnovnih delovnih enot. Spor je nastal predvsem glede vrednotenja posameznih poklicnih skupin (DIDM, IDM, TDM, PDM, PrDM in PmDM) oziroma glede razvrstitve posameznih delovnih mest v te skupine. Naloga komisije je zato predvsem v tem, da ponovno preveri zahtevnost posameznih delovnih mest in da eventualne pomanjkljivosti oziroma nepravilnosti odpravi. Glede na to, da je zahtevnost posameznih delovnih mest, ki so bila v predlogu uvrščena v isto poklicno skupino, različna, kot je različna tudi predpisana izobrazba (šola), ki jo morajo imeti delavci na posameznih delovnih mestih v isti poklicni skupini, bi najbrž kazalo uvesti več poklicnih skupin kot smo jih imeli do sedaj. Po dosedanjih razpravah je komisija izoblikovala stališče, da bo predlagala spremembe pri poklicnih skupinah TDM in

PDM. Tako bi namesto sedanjih skupine TDM (tehnična delovna mesta) uvedli dve in sicer:

— TDM I, v katero bi uvrstili 4-letne srednje šole in v
— TDM II, v katero bi uvrstili redne poklicne šole ter ostale 2-letne in 3-letne srednje šole.

V poklicni skupini PDM (poklicna delovna mesta) pa bi prav tako uvedli 2 skupini:

— PDM I, v katero bi uvrstili industrijske poklicne šole (tečaje) za specialne pokli-

ce (npr.: skladiščnik, vezalka, belilec itd.) in

— PDM II, v katero bi uvrstili ostale industrijske poklicne šole oziroma tečaje (npr.: za predilce, tkalce, šivilje, voznike akumulatorskih vozil, kuharje škroba ipd.).

Ostale poklicne skupine naj bi po sedanjem predlogu ostale nespremenjene. Predlog bo dan v širšo obravnavo v drugi polovici meseca februarja, zato lahko pričakujemo, da bo pravilnik o sistemizaciji predložen skupnemu delavskemu svetu že na prvi prihodnji seji. **B. M.**

Razpis

Republiški sekretariat za notranje zadeve SR Slovenije razpisuje sprejem 180 učencev v šolo za miličnike — kadete.

Pogoji za sprejem:

Razpisa se lahko udeležijo mladinci, državljani SFRJ, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

— da so uspešno končali osnovno šolo,
— da niso starejši kot 17 let,
— da so telesno in duševno zdravi,

— da zoper nje ni bil izrečen vzgojni ukrep in da niso v kazenskem postopku,

— da obvladajo slovenski jezik,

— da imajo pismeno privoljenje staršev ali skrbnikov.

Začetek in trajanje šolanja
Začetek šolanja bo 1. septembra 1976 in bo trajalo 4 leta. Pravice in dolžnosti učencev:

Kandidati, ki bodo sprejeti v šolo, bodo imeli brezplačno stanovanje in hrano, uniformo, obutev, perilo, učne pripomočke, zdravstveno in in-

validsko zavarovanje ter pravico do denarnega zneska za osebne potrebe.

Kdor uspešno konča šolanje, je oproščen služenja vojaškega roka in mora po končanem šolanju delati v organu za notranje zadeve najmanj osem let.

O pravicah in dolžnostih učencev se ob sprejemu v šolo sklene pogodba.

Tistemu, ki je uspešno končal šolanje, je priznana srednja strokovna izobrazba.

Kako naj se kandidati udeležijo razpisa?

Kandidati, ki se želijo udeležiti razpisa, naj pošljejo najbližji postaji milice, najpozneje do 5. junija 1976, naslednje dokumente:

1. Prijavo za vpis v šolo na obrazcu 1,20, kolkovano z 2,00 din, ki jo morajo obvezno podpisati starši ali skrbniki, kar je hkrati tudi dokaz o njihovem privoljenju za vpis;

2. Spričevalo o uspešno končani osnovni šoli; tisti, ki še obiskujejo 8. razred, naj prilože spričevalo za prvo polletje osmega razreda, spričevalo o končani osnovni šoli pa naj predložijo takoj, ko ga dobijo;

3. Pismeno priporočilo in mnenje šole, v kateri se je zadnje leto šolal.

Kandidati, ki bodo izpolnjevali vse pogoje v razpisu, bodo poklicani na zdravniški pregled in sprejemni izpit. Sprejemni izpit obsega preizkus znanja iz slovenskega jezika, psihološko testiranje in preizkus telesnih zmogljivosti. Sprejemni izpiti bodo v šolskem centru za strokovno izobraževanje delavcev v organu za notranje zadeve v Ljubljani, maja in junija. O datumu bodo kandidati pisмено obveščeni.

Pri sprejemu imajo prednost kandidati z boljšim učnim uspehom in tisti, ki bodo pri sprejemnih izpitih dosegli boljši uspeh. O tem, ali je bil kandidat sprejet ali zavrnjen bo obveščen do 22. junija 1976.

Vsa pojasnila dajejo:

1. Republiški sekretariat za notranje zadeve SR Slovenije, telefon št. 23-801, interna 310.

2. Šola za miličnike kadete, Ljubljana, Tacen 48, telefon št. 51-737 in

3. Vse postaje Milice.

Republiški sekretariat
za notranje zadeve
SR Slovenije

Novosti na policah tržiške knjižnice

Johanes Mario SIMMEL:
AFERA NINE B.

Simmelov roman AFERA NINE B. sodi v srednje obdobje njegovega pisanja — če merimo od leta 1949, ko je izdal svoj prvi roman, pa do današnjih značilnih del, ki kot zabavno, napeto in živahno branje priteguje bralca.

Nina B., glavna junakinja tega romana, je lepotica, nesrečna žena brezobzirnega bogataša, ki grabi in brani svoj kapital na najodvratnejše načine. V to bogato hišo pride za voznika moški srednjih let, ki je nekoč umoril svojo nezvesto ženo in odsedel kazen. Med Nino in njim se splete ljubezen, otožna in strastna... Skratka: Simmel, kakršnega poznamo in ki bo spet pritegnil bralce.

Joseph CONRAD:
LORD JIM

Joseph Conrad, angleški pisatelj, poljskega rodu, je s sedemindvajsetimi leti postal kapitan, prejadral je vsa morja in se ob prehodu v naše stoletje dotaknil vseh civilizacij. Tudi v književnosti je zaoral z razpetimi jadrin in zaslovel kot svojevrsten poet morja in ljudi, ki so v nenehni nevarnosti, v nenehnem spopadu z elementarnimi silami narave.

LORD JIM sodi med njegove najbolj znane pripovedne tekste. To je pretresljiva zgodba o kapitanu, ki je v nesreči zapustil ladjo, v kritičnih trenutkih je torej odpovedal in to strahopetno dejanje ga notranje tako zaznamuje, da iz svojih moralnih in čustvenih stisk ne najde rešitve, dokler ob drugi priložnosti s smrtjo ne izpere madeža s sebe.

Radko POLIČ:

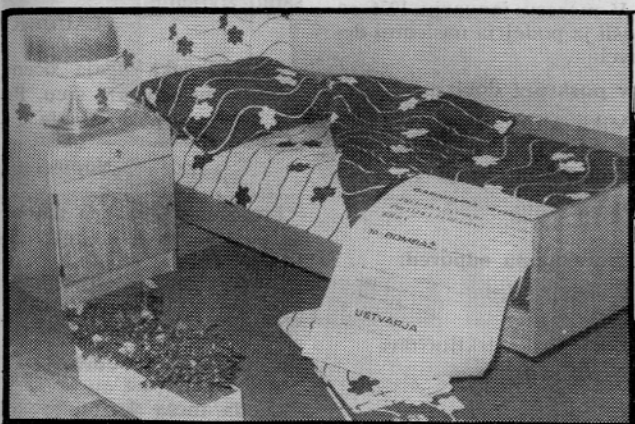
BELOKRANJSKI ODRED

Knjiga pripoveduje o Beli krajini in njenih prijaznih ljudeh v času NOB, ki so imeli za partizane vselej odprto roko in srce, predvsem pa o njenih najzvestejših sinovih in hčerah, o posameznih partizanskih enotah — od prve Belokranjske čete do dvakrat ustanovljenega Belokranjskega odreda.

Avtor knjige, sam Belokranjec, ki je bil v teh krajih tudi partizan, je vsekakor opravil zelo obsežno delo. To ni le temeljita kronika Belokranjskega odreda, marveč je kolikor možoče natančno opisal tudi delovanje vseh ostalih partizanskih enot, ki so bile od začetka vstaje pa do osvoboditve tako ali drugače povezane z Belo krajino.

Nagradna križanka

				KEM. ZN. za ŽVEPLO	EAST	TENIŠKA IGRALKA MIMA	Pridržanje TUJIH LA+DIJ IN blaga v pristanišču	ŽENSKO IME	METER	ŽUŽELKA KI BOLEČE PIČI	MOŠKO IME	ŽENSKO IME	T T
													ZAČETEK ABECEDE
				MAŠČOBA IZ SUROVE OVČJE VOLNE	TOMOSOV AVTO	KEM. ZN. za JOD			NAŠA REKA Domača PRITROIL.				
													ŽLAHTNI PLIN
KEM. ZN. za DUŠIK		REKA NA ŠTAJER = SKEM	MEDMET	AVT.OZN. PANČEVA LITER						AVT. OZN. ITALIJE Stenski lok na STEBRIH		NORD	AVT.OZN. ANGLIJE
V grški MITOLOG. sin Zeusa in LETE						TALIŠOVA PIJAČA			MORSKE RASTLINE GRAM				
IGRA NA 64 POLJIH				Skupščina Občine		VIKTOR GALE			SUROVO, neobdelano LJUBLJAN. BANKA				
RDEČI KRIŽ			SEST.:G.U. Risal.:H.D.	TEGA leta (kratica) VRSTA PR. PRAŠKA		GRŠKI BOG VETROV			OKRAJŠ. z KARAT Kraj nad Tržičem		HUD STRAH		V kemiji znak za nevtron OMAN ANTON
ADRIA AVIO - PROMET			Nemški predlog POLJED. ORODJE			KEM. ZN. za OGLJIK OLIMPIJ. IGRE		Tkanina material Požigalska bolezen					INTERE - SANT - NOST
PREDLOG		SILOVITO MOČNO LUKA NA SEVERU JADRANA					KEM.ZN. za FOSFOR PLES		ODSEV, REZULTAT				
"MAŠINA"						TEKSTIL. TOVARNA v KRANJU			...TSE TUNG AR				VEZNIK POLMER
TRPEČI ČLOVEK						Vzdolžno rebričast bombažni žamet	PRED - PLAČILO SIBIRSKA REKA			OKUSNA MORSKA RIBA	DRŽAVA V ZAH.EVR. DELAVSKI SVET		
VRHUN - SKI ŠPORTNIK			NATAKAR - SKI VAJENEC						SLOVESNA LIRSKA PESEM RIMSKI POZDRAV				HRV. VEZNIK KOPNO V MORJU
VAL JAVEC TONE			Nadutež, domišljavec Kratica za skandinav. let.družbo				RIMSKI BOG VOJNE PRED - LOG				Znamka viličarjev AMPER		
15. ČRKA ABECEDE		REKA V ZRN POPOLNA ZMAGA PRI TAROKU				OSVEŽIL. PIJAČA UČENJE				O ČKA AVT.OZN. AVSTRIJE			
ŽENSKO IME				RIMSKI BOG LJUBEZNI	Delavska UNIVERZA 1000 Kg		PEVKA Ukraden KEM. ZN. za RADIJ					OMAN VINKO KEM. ZN za KISIK	
Stalni veter ki piha iz subtrop. proti EKVATOR = JU						ŽIVLJEN - SKA TEKOČINA			SAMO = GLASNIK Spodnji del POSODE	ORGAN VIDA			
ROMAN LEŠEK			14 ČRKA ABECEDE AVT.OZN. SOMBORA	VINKO NOVAK	KEM. ZN. ZA KALCIJ	Brezbožnik POGAN KRAJ PRI Ljubljani			VISOKA IGRALNA KARTA	Tiskarska označba za pol krepko	EINSTEIN ALBERT	SOUTH STANE ROZMAN	
Pripadniki francoske teror. org.							VERZNA STOPICA Reaumur						
T T								MOŠKO IME					T T

Varujmo se nezgod

V mesecu januarju so se v OZD BPT Tržič pripetile naslednje nezgode:

1. **Drobnič Franc**, zaposlen v obratu tkalnice kot pod. mojster, si je pri zapiranju okna urezal dlan desne roke.

Vzrok: Neurejena okenska krila.

2. **Gligorevič Spasenija**, zaposlena v obratu tkalnice, si je pri zapiranju garderobne omarice priščipnila prst desne roke.

Vzrok: Nevaren način zapiranja garderobnih vrat.

3. **Jankovič Marica**, zaposlena v obratu tkalnice, si je pri čiščenju tkalskega stroja ob zaganjaču poškodovala desno roko.

Vzrok: Nevaren način dela.

4. Na službeni poti dne 22. 1. 1976 so se pri prometni nesreči poškodovali naslednji delavci razvojnega oddelka: **Pegan Drago**, zaposlen kot inženir — tehnolog, si je poškodoval glavo; **Kogoj Marjan**, zaposlen kot inženir — tehnolog, si je poškodoval nos; **Mrak Marjeta**, zaposlena kot tehnik, si je poškodovala obraz, desno nogo in levo roko, **Globočnik Magda**, zaposlena kot laborant, si je poškodovala desno nogo.

Vzrok: Prometna nesreča.

6. **Stopar Zalka**, zaposlena v obratu predilnice kot predica, si je na poti na delo vsled poledice poškodovala levo roko in nogo.

Vzrok: Poledica.

Naše mamice

Berlot Danila je rodila 4. decembra 1975 deklico, **Repinc Anica** 17. januarja 1976 deklico, **Danilovič Milica** 19. januarja deklico, **Horozovič Zejfa** 31. januarja dečka, **Radovančević Borka** 31. januarja dečka in **Freljih Jožica** 12. februarja dečka.

Vsem iskrene čestitke in najboljše želje.

Uredništvo

7. **Soklič Anton**, zaposlen v mizarski delavnici kot mizar, si je pri žaganju letve na krožni žagi poškodoval desno roko.

Vzrok: Les, ki ga je žagal, ni bil suh.

Organizator varstva pri delu

Obvestilo staršem

Vzgojno varstveni zavod Tržič obvešča vse starše, da bo vpisovanje predšolskih otrok v vrtec Grad, Zg. Bistrica, Sp. Bistrica in Pristava za šolsko leto 1976/77 na upravi zavoda (vrtec Grad) vsak dan razen sobote od 15. do 25. marca 1976, v času od 7. ure do 14.30, v četrtek 18. in 25. marca pa do 16. ure.

Ob vpisu otroka plačajo starši tudi akontacijo oskrbnine v višini 200 dinarjev.

Pogoj za vpis: otrok mora biti telesno in duševno zdrav in ob vstopu dopolniti 2 leti starosti.

Interesente prosimo, da se držijo vpisanega roka.

VVZ Tržič

Izžrebali smo

V uredništvu TT smo tokrat prejeli 92 rešitev januarske nagradne križanke, od teh je bilo 59 pravilno rešenih. Žreb je določil naslednje dobitnike nagrad:

1. nagrado 50,00 din prejme **Heda Valjavec** iz kontrolnega oddelka,

2. nagrado 40,00 din prejme **Duro Regajs** iz oplemenitilnice,

3. nagrado 30,00 din prejme **Marta Dornik** iz laboratorija,

4. nagrado 20,00 din prejme **Marta Jančič** iz KDS,

5. nagrado 10,00 din prejme **Jožica Čebren** iz komerciale.

Rešitev februarске nagradne križanke oddajte do 15. marca v nabiralnik TT.

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem iz oplemenitilnice se za izkazano pozornost ob mojem odhodu v pokoj najlepše zahvaljujem.

Justina Alič

ZAHVALA

Vsem članom naše OZD, ki so mi ob moji nesreči pomagali, se iskreno zahvaljujem.

Marica Kogoj

ZAHVALA

Ob bridki izgubi moje drage mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za žalni venec in denar.

Milka Hiršfelder

Spored Kina Tržič

od 28. 2.—7. 3. 1976

DOLGA ROKA MAFIJE, ital. barv. krim. film
ZLOMLJENA PUŠCICA, amer. barv. western film
EN VLAK ZA DVA KLATEŽA, amer. barv. pust. film
AVTO SMRTI, amer. barv. pust. film

od 6.—13. 1976

POSEIDONOVA AVANTURA, amer. barv. pust. film
CELO MESTO JE KRIVO, amer. barv. western film
NEPREMAGLJIVI BOKSAR hongkongški barv. pust. film
KAKO TO POVEDATI SVOJI HČERKI, ital. barv. erotični film

od 13.—21. 3. 1976

SANTEE, amer. barv. western
DEKLE, KI SEM JO LJUBIL, amer. barv. drama
FRENZY, amer. barv. krim. film (Hitchcock)
VOLK SAMOTAR, domači barvni mladinski film

od 20.—28. 3. 1976

SINDBADOVO ZLATO POTOVANJE, angl. barv. pust. fant. film
ŠKORPIJON, amer. barvni krim. film
TRMASTI POLICAJ, amer. barv. krim. film
COSA NOSTRA, amer.-ital. barv. krim. film
PINK PANTER — FESTIVAL HUMORJA, amer. barv. risani film

Kadrovske novice

V mesecu januarju 1976 so odšli iz podejtja naslednji delavci:

v poskusni dobi:

Mikič Mitra

samovoljni izstop:

Brkič Ante

sporazumna odpoved:

Vidovič Anica

disciplinska izključitev:

Mehič Edham

Zlata pravila življenja

Žena je uganka, katere rešitev se imenuje materinstvo. Nietzsche

V vsakem slučaju spoštujte ženo, ker je to bila tudi vaša mati.

Francesco D. Guerazzi

Žena je človekova prihodnost.

Sumerski izrek

Malo lepih žensk je mikavnih. Mikavne so navadno le manj lepe ženske, ker se tudi potrudijo, da to mikavnost v sebi razvijejo.

M. Marceau

Ali ni ženska, ki jo ljubiš, vedno najlepša med ženami?

Balzac

Delovanje je v naši naravi, popolno mirovanje je smrt.

PASCAL

Naposled je delo še najboljše sredstvo, da si polepšamo življenje.

FLAUBERT

Lepa ženska ugaja očem, dobra ženska ugaja srcu. Prva je dragulj, dobra je zaklad.

Napoleon

Presojajoč ženske, nikdar ne pomislimo, kako težko je biti ženska.

Gerald

Usoda je šifriran pomen.

Carlo LEVI

Usoda meša karte in mi igramo.

SCHOPENHAUER

Velikokrat srečamo usodo prav na poti, ki smo si jo izbrali, da bi se ji izognili.

La FONTAINE

Čim prej spoznamo, da je usoda v nas samih in ne v zvezdah, tem bolje za nas.

Axel MUNTHE

Vsak je sam gospodar svoje usode.

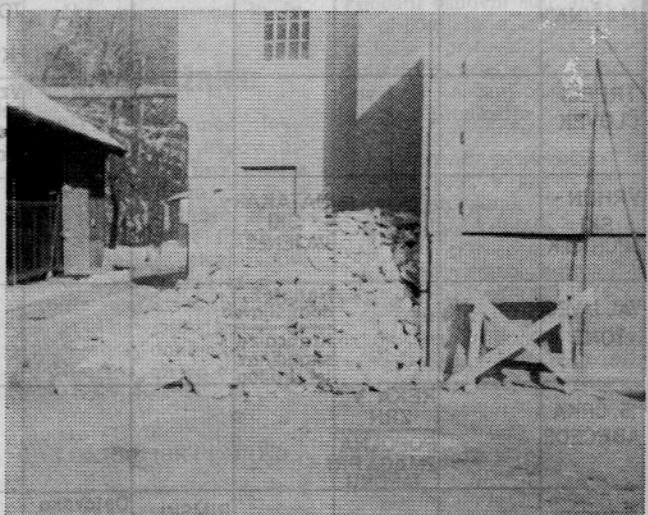
Victor HUGO

Usoda je nerazumljiva, ker je tako nevljudna; vstopa ne da bi potrkala.

Hans HABE

Odgovorni smo za to, kar delamo, pa tudi za tisto, česar ne delamo.

VOLTAIRE

V oplemenitilnici se pripravljamo na montažo novega razpejalno-sušilnega stroja; pripravljamo temelje in zamenjamo betonski tlak.

»Tržiški tekstilec« — glasilo delovne skupnosti Bombažne predilnice in tkalnice Tržič — ureja uredniški odbor: Lončar Janez, Seidel Vladimir, Fornazarič Stanko, Švab Anica, Eržen Vlasta, Cerar Franc, Markun Alenka, Rakovec Cirila, Herak Marjan, Šarabon Franci, Mrak Marjeta, Peternelj Stefka. — Glavni in odgovorni urednik Furlan Janez — Naslov uredništva: BPT Tržič 64290. Telefon 50-340 int. 90 — Tisk GP Gorenjski tisk Kranj v 1450 izvodih — Glasilo izhaja enkrat mesečno — List dobijo člani kolektiva brezplačno. — Glasilo je po 7. točki I. odstavka 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, Uradni list SFRJ št. 33/72, prosto plačila prometnega davka

ČESTITKA

Dne 9. februarja 1976 je na Tehniški šoli za lesarstvo v Ljubljani uspešno opravil zaključni izpit naš študijski kreditiraneec tovariš Primožič Rajko.

Iskreno čestitamo.

Uredništvo